

Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ευρώπη: Κύπρος 2012

**Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
στην Ευρώπη**

Εθνική Έκθεση για την Κύπρο

2012

ISBN 978-9963-43-958-4

Υπεύθυνος Λειτουργός

Γιάννα Κορέλλη, *Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού*

Συντονισμός

Γιάννης Μουρουζίδης, *Ανώτερος Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού*

Συνεισφορά

Μέλη Κοινοπραξίας ReferNet Κύπρου

Εποπτεία

Ξενάκης Μιχαηλίδης, *Διευθυντής Έρευνας και Προγραμματισμού*

Γενική Ευθύνη

Δρ Γιώργος Όξινος, *Γενικός Διευθυντής*

Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της σειράς εκθέσεων σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οποίες ετοιμάστηκαν για κάθε Ευρωπαϊκή χώρα καθώς και τη Νορβηγία και Ισλανδία από το ReferNet, ένα δίκτυο που ιδρύθηκε από το Cedefop (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης).

Οι απόψεις που περιέχονται στην έκθεση αυτή δεν είναι απαραίτητα απόψεις του Cedefop.

Σημειώνεται ότι οι εκθέσεις ReferNet βασίζονται σε μια κοινή δομή και είναι προσβάσιμες από το διαδίκτυο στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/Information-services/vet-in-europe-country-reports.aspx>

Η εκπόνηση της έκθεσης έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναδημοσίευση επιτρέπεται νοουμένου ότι αναφέρεται η πηγή.

*Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού:
Αναβύσσου 2, 2025 Στρόβολος, Τ.Θ. 25431, 1392 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ.: +357 22515000, Τηλεομοίτυπο: +357 22496949
Ηλ. Ταχ.: hrda@hrdauth.org.cy, Ιστοσελίδα: www.anad.org.cy*

*ReferNet Κύπρου:
Τηλ.: +357 22390350, Τηλεομοιότυπο: +357 22428522
Ηλ. Ταχ.: refernet@hrdauth.org.cy, Ιστοσελίδα: www.refernet.org.cy*

Προοίμιο

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) εισήξε διαδικασία για τη διαμόρφωση της έκθεσης αυτής, η οποία ετοιμάστηκε από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ), τον Εθνικό Συντονιστή του Ευρωπαϊκού δικτύου ReferNet στην Κύπρο.

Το ReferNet δημιουργήθηκε από το Cedefop ως το Ευρωπαϊκό δίκτυο αναφοράς και εμπειρογνωμοσύνης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στόχος του είναι να ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη ζήτηση για πληροφορίες σε πολιτικές και εξελίξεις στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η έκθεση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος σειράς εκθέσεων σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις Ευρωπαϊκές χώρες καθώς και την Ισλανδία και Νορβηγία. Οι Εκθέσεις ακολουθούν μια κοινή δομή, η οποία υιοθετήθηκε από το Cedefop με τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών. Οι εκθέσεις επικαιροποιούνται ετήσια και οι εκθέσεις προηγούμενων χρόνων παραμένουν διαθέσιμες στο κοινό μέσα από τη βάση δεδομένων του Cedefop VET-Bib. Στόχος τους είναι να παρέχουν σε φορείς στην Ευρώπη περιγραφή των εθνικών συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα χρησιμοποιηθεί σε έρευνα και πολιτικές πρωτοβουλίες, από ομότιμους οργανισμούς, ως παραδείγματα καλών πρακτικών και τέλος σε έργα σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η έκθεση αυτή στοχεύει στην παροχή συνοπτικής βασικής εικόνας για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο. Τοποθετεί το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο μέσα στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και εργασιακό πλαίσιο.

Το ReferNet συγκροτείται από 29 μέλη, γνωστά ως εθνικοί εταίροι ReferNet, από τα κράτη-μέλη της ΕΕ καθώς και την Ισλανδία και Νορβηγία. Οι εθνικοί εταίροι ReferNet είναι οργανισμοί οι οποίοι ασχολούνται με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στη χώρα που εκπροσωπούν. Η ΑνΑΔ, ως ο Εθνικός Συντονιστής του Refernet Κύπρου, εκφράζει τις ευχαριστίες της στα μέλη της Κοινοπραξίας Refernet Κύπρου για τη συμβολή τους στην ετοιμασία της έκθεσης αυτής.

Πίνακας Περιεχομένων

Προοίμιο		iii
Πίνακας περιεχομένων		v
Κατάλογος πινάκων και σχεδιαγραμμάτων		viii
1.	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	1
1.1	Πολιτικό και κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο	1
1.2	Πληθυσμός	2
1.3	Οικονομία	4
1.4	Αγορά εργασίας	5
1.5	Επίπεδο εκπαίδευσης	9
2.	ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	11
2.1	Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ρυθμιζόμενη από το κράτος	12
2.1.1.	Σύστημα Μαθητείας	14
2.1.2.	Ανώτερη μέση επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	15
2.1.3.	Μεταλυκειακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	19
2.1.4.	Τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	19

2.2	Άλλες μορφές παροχής κατάρτισης	22
2.2.1.	Κατάρτιση για εργαζομένους	22
2.2.2.	Κατάρτιση για ανέργους	27
2.2.3.	Κατάρτιση για άλλες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας	29
2.2.4.	Κατάρτιση γενικά για ενήλικες	31
3.	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	33
3.1.	Συστήματα και πλαίσια προσόντων	33
3.1.1.	Εφαρμογή Εθνικού Πλαισίου Προσόντων	33
3.1.2.	Εφαρμογή συστήματος πιστωτικών μονάδων	34
3.1.3.	Διασφάλιση ποιότητας, πιστοποίηση και αναγνώριση	35
3.1.4.	Europass	35
3.2.	Εντοπισμός αναγκών σε δεξιότητες	36
3.2.1.	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	36
3.2.2.	Υπουργείο Οικονομικών	38
3.2.3.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	38
4.	ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	40
4.1.	Κίνητρα για συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	40

4.1.1.	Κίνητρα για άτομα	40
4.1.2.	Κίνητρα για επιχειρήσεις	41
4.2.	Επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική	42
4.2.1.	Μαθητές και νέοι	42
4.2.2.	Ενήλικες – εργαζόμενοι, άνεργοι και αδρανείς	45
Παράρτημα 1	Αρκτικόλεξα και συντομογραφίες	47
Παράρτημα 2	Βιβλιογραφία	48
Παράρτημα 3	Ιστοσελίδες	52
Παράρτημα 4	Μέλη Κοινοπραξίας ReferNet Κύπρου	53

Κατάλογος Πινάκων και Σχεδιαγραμμάτων

Πίνακες

Πίνακας 1.	Δημογραφικές τάσεις κατά ηλικία	2
Πίνακας 2.	Πρόβλεψη ποσοστού εξάρτησης ηλικιωμένων	3
Πίνακας 3.	Μετανάστες (πολίτες της ΕΕ, υπήκοοι τρίτων χωρών)	3
Πίνακας 4.	Ποσοστά απασχόλησης κατά ομάδα ηλικίας	6
Πίνακας 5.	Ποσοστά απασχόλησης για τον πληθυσμό ηλικίας 20-64 κατά επίπεδο εκπαίδευσης	7
Πίνακας 6.	Ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικίας	8
Πίνακας 7.	Ποσοστά ανεργίας για τον πληθυσμό ηλικίας 15+ κατά επίπεδο εκπαίδευσης	8
Πίνακας 8.	Δαπάνες για την εκπαίδευση	11
Πίνακας 9.	Μαθητές ανώτερης μέσης εκπαίδευσης κατά κατεύθυνση (γενική / επαγγελματική)	17
Πίνακας 10.	Ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα ανώτερης εκπαίδευσης κατά προσανατολισμό προγράμματος 2010/11	20

Σχεδιαγράμματα

Σχεδιάγραμμα 1.	Αύξηση ΑΕΠ	4
Σχεδιάγραμμα 2.	ΑΕΠ κατά τομέα 2011	4
Σχεδιάγραμμα 3.	Ποσοστά 15-64 κατά φύλο	5
Σχεδιάγραμμα 4.	Ποσοστά απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 20-64 κατά φύλο	6
Σχεδιάγραμμα 5.	Ποσοστά ανεργίας του πληθυσμού ηλικίας 15+ κατά φύλο	7
Σχεδιάγραμμα 6.	Επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού ηλικίας 15-64	9
Σχεδιάγραμμα 7.	Ποσοστό ατόμων ηλικίας 18-24 ετών με ανώτερη μέση εκπαίδευση που δε συμμετέχουν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση	10
Σχεδιάγραμμα 8.	Διά βίου μάθηση – συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαίδευση και κατάρτιση (πληθυσμός ηλικίας 25-64) κατά φύλο	10
Σχεδιάγραμμα 9.	Το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο	13

Κύπρος

Πρωτεύουσα: Λευκωσία

Πολίτευμα: Προεδρική Δημοκρατία

Γεωγραφική Θέση: Νοτιοανατολική Μεσόγειος

Έκταση: 9.251 Km²

Εκτιμώμενος Πληθυσμός: 862.000 το 2011

Κατά Κεφαλή ΑΕΠ: 22.000 ευρώ το 2011

Σημαντικές ημερομηνίες:

1960: Ανεξαρτησία από το Ηνωμένο Βασίλειο

1974: Τουρκική εισβολή στο νησί και κατοχή μέχρι σήμερα του 37% του εδάφους

2004: Ένταξη στην ΕΕ

2008: Υιοθέτηση του ευρώ

1. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

1.1. Πολιτικό και κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο

Η Κύπρος έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1960, οπότε και εγκαθιδρύθηκε ως Προεδρική Δημοκρατία. Το Σύνταγμα του 1960 καθιέρωσε τον κοινοτικό διυισμό μεταξύ της Ελληνικής και Τουρκικής κοινότητας στο νησί σε όλους τους τομείς της κυβερνητικής δραστηριότητας. Το 1974, η Τουρκία κατέλαβε το βόρειο τμήμα του νησιού¹.

Η εκτελεστική εξουσία ανήκει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος ασκεί την εκτελεστική εξουσία μέσω του Υπουργικού Συμβουλίου, το οποίο ο ίδιος διορίζει. Η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκεί τη νομοθετική εξουσία. Η Κύπρος αποτελείται από έξι διοικητικές επαρχίες. Επικεφαλής κάθε επαρχίας είναι ο Έπαρχος, ο οποίος είναι ο τοπικός αντιπρόσωπος της κεντρικής κυβέρνησης.

Το Γραφείο Προγραμματισμού (ΓΠ), ένα επιτελικό γραφείο συντονισμού και διαμόρφωσης πολιτικής, σε συνεργασία με όλες τις Κυβερνητικές Υπηρεσίες, συλλέγει και αναλύει πληροφορίες για την οικονομία και προτείνει μέτρα για μελλοντική δράση, συμπεριλαμβανομένου του γενικού προγραμματισμού για την εκπαίδευση.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) έχει τη γενική ευθύνη για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της πολιτικής για την εκπαίδευση. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) έχει τη γενική ευθύνη για την εργατική και κοινωνική πολιτική.

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επαγγελματική κατάρτιση. Η ΑνΑΔ είναι ημικρατικός οργανισμός με αποστολή τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για την προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου.

---

¹ Όλες οι πληροφορίες και τα στοιχεία που περιέχονται στην έκθεση αφορούν τις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Η οικονομία της Κύπρου είναι ανοικτή, με ελεύθερη αγορά, ευέλικτη, που βασίζεται κυρίως στις υπηρεσίες. Μετά την ανεξαρτησία το 1960, η Κύπρος γνώρισε ραγδαία οικονομική ανάπτυξη και συνθήκες πλήρους απασχόλησης με σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση οδήγησε σε συρρίκνωση της οικονομίας της Κύπρου κατά 1,9% το 2009, κυρίως λόγω της χαμηλής επίδοσης του τουριστικού τομέα, των κατασκευών και της μεταποίησης. Η οικονομική ύφεση συνεχίστηκε και κατά την περίοδο 2010-11, με ρυθμούς ανάπτυξης 1,1% και 0,5% αντίστοιχα. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε περαιτέρω επιδείνωση της αγοράς εργασίας, επηρεάζοντας αρνητικά την απασχόληση και εκτοξεύοντας την ανεργία σε εξαιρετικά ψηλά επίπεδα.

1.2. Πληθυσμός

Η Κύπρος είναι νησί της Ανατολικής Μεσογείου. Καλύπτει συνολική έκταση 9 251 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ο πληθυσμός στις μη κατεχόμενες από την Τουρκία περιοχές (δηλαδή τις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία) είναι 862 000 (τέλος 2011) και έχει αυξηθεί περίπου κατά 2,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου εκτιμά ότι ο πληθυσμός των Τουρκοκυπρίων στις κατεχόμενες περιοχές ήταν 90 100 (τέλος 2011), αντιπροσωπεύοντας το 9,5% του συνολικού πληθυσμού το 2011.

Το χαμηλό ποσοστό γονιμότητας (1,35 το 2011) αυξάνει το ποσοστό εξάρτησης των ηλικιωμένων και οδηγεί στη γήρανση του πληθυσμού. Ο πληθυσμός άνω των 60, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, υπολογίζεται να φθάσει το 24,0% το 2025 σε σύγκριση με 18,2% το 2011.

Πίνακας 1: Δημογραφικές τάσεις κατά ηλικία (εκτιμήσεις πληθυσμού κατά το τέλος του έτους)

Ομάδα ηλικίας	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2025
0-24	38,1	35,3	34,8	34,4	33,8	33,3	32,8	32,1	27,7
25-59	46,5	47,9	48,2	48,4	48,7	49,0	49,2	49,7	48,3
60+	15,4	16,7	17,0	17,2	17,5	17,7	18,0	18,2	24,0
Σύνολο	697,5	744,0	757,9	776,3	796,9	819,1	839,8	862,0	933,0

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου και Eurostat

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει την πρόβλεψη του ποσοστού εξάρτησης των ηλικιωμένων (άτομα ηλικίας 65 και άνω ως ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15-64). Το ποσοστό αναμένεται να αυξηθεί από 18,6% το 2010 σε 47,6% το 2060, παραμένοντας ωστόσο μικρότερο του σχετικού μέσου όρου της ΕΕ, ο οποίος προβλέπεται να είναι 52,6%.

Πίνακας 2: Πρόβλεψη ποσοστού εξάρτησης των ηλικιωμένων

	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
ΕΕ27	25,9	28,5	31,4	34,6	38,3	42,3	45,5	48,0	50,2	51,8	52,6
Κύπρος	18,6	21,6	24,9	28,2	30,8	32,0	33,3	35,5	39,8	43,8	47,6

(%)

Πηγή: Eurostat

Ο αριθμός των μεταναστών (πολιτών της ΕΕ και υπηκόων τρίτων χωρών), όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με το 2000. Το ποσοστό των μεταναστών αυξήθηκε από 8,6% το 2000 σε 17,9% το 2011, ως αποτέλεσμα της πολιτικής για απασχόληση αλλοδαπών σε τομείς με ελλείψεις εργατικού δυναμικού και της εισροής πολιτών άλλων κρατών μελών της ΕΕ μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ), το 2011 το ξένο εργατικό δυναμικό, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών της ΕΕ, αντιπροσώπευε το 22,2% της συνολικής απασχόλησης.

Πίνακας 3: Μετανάστες (πολίτες ΕΕ, υπήκοοι τρίτων χωρών)

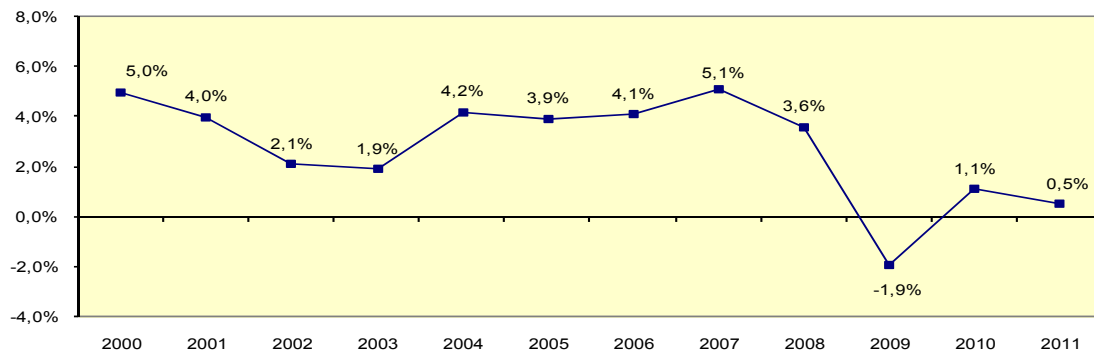
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Πολίτες ΕΕ	34 675	46 354	49 991	54 786	62 485	69 904	82 576	88 656
Υπήκοοι τρίτων χωρών	23 061	35 619	34 952	38 578	45 007	45 119	49 663	49 976
Σύνολο μεταναστών	57 336	81 973	84 943	93 364	107 492	115 023	132 239	138 632
% το πληθυσμού	8,6	11,3	11,5	12,4	14,2	15,1	17,1	17,9

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

1.3. Οικονομία

Η οικονομία της Κύπρου σημείωσε μέση ετήσια αύξηση 3,8% την περίοδο 2000-08, πριν δηλαδή ξεσπάσει η παγκόσμια οικονομική κρίση. Εντούτοις, όπως φαίνεται από το Σχεδιάγραμμα 1, την περίοδο 2009-11 η οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά την οικονομία της Κύπρου, η οποία συρρικνώθηκε κατά 1,9% το 2009 και αυξήθηκε μόλις κατά 1,1% και 0,5% το 2010 και 2011 αντίστοιχα.

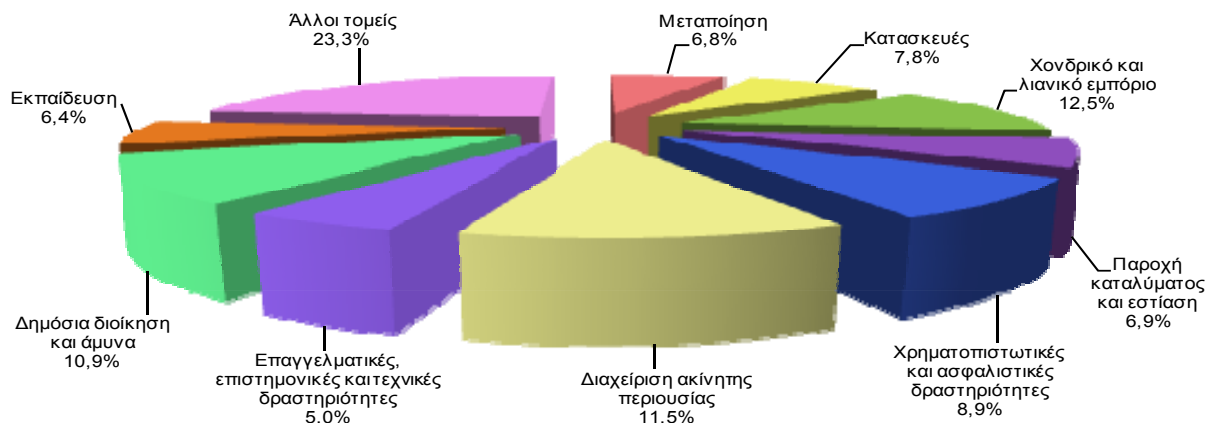
Σχεδιάγραμμα 1: Αύξηση ΑΕΠ

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Το Σχεδιάγραμμα 2 παρουσιάζει την κατανομή του ΑΕΠ κατά τομέα το 2011. Η οικονομία της Κύπρου βασίζεται κυρίως στις υπηρεσίες και ο τριτογενής τομέας αντιστοιχεί περίπου στο 81% του ΑΕΠ, ενώ ο δευτερογενής τομέας περίπου στο 17% του ΑΕΠ. Πιο συγκεκριμένα, οι πέντε μεγαλύτεροι τομείς το 2011 ήταν το Χονδρικό και λιανικό εμπόριο (12,5% του ΑΕΠ), η Διαχείριση ακίνητης ιδιοκτησίας (11,5% του ΑΕΠ), η Δημόσια διοίκηση και άμυνα (10,9% του ΑΕΠ), οι Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες (8,9%) και οι Κατασκευές (7,8% του ΑΕΠ).

Σχεδιάγραμμα 2: ΑΕΠ κατά τομέα 2011

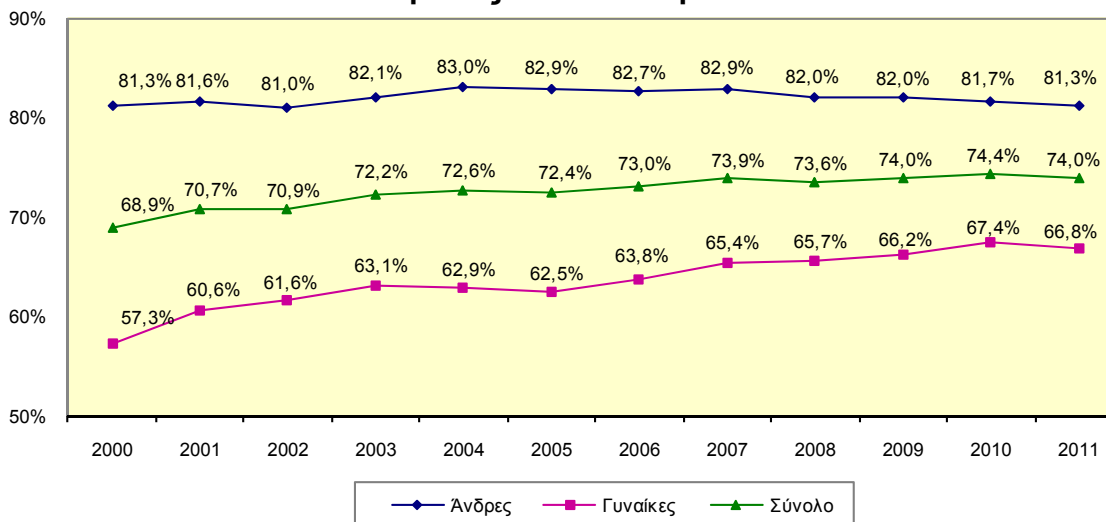
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι πολύ μικρές. Σύμφωνα με στοιχεία του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το 2011, το 93,6% των επιχειρήσεων απασχολούν 1-9 άτομα, ενώ το 5,5% απασχολούν 10-49 άτομα και το 0,9% απασχολούν πάνω από 50 άτομα.

1.4. Αγορά εργασίας

Η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην αγορά εργασίας αποτελεί σημαντική πρόκληση για την Κύπρο, εάν ληφθεί υπόψη η γήρανση του πληθυσμού. Αυτό αντιμετωπίζεται κυρίως με την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών, δεδομένου ότι η συμμετοχή των ανδρών είναι αρκετά ψηλή. Το ποσοστό συμμετοχής του πληθυσμού ηλικίας 15-64, όπως παρουσιάζεται στο Σχεδιάγραμμα 3, αυξήθηκε από 68,9% το 2000 σε 73,9% το 2007, κυρίως λόγω της αύξησης του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών ως αποτέλεσμα της εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής και έκτοτε παρέμεινε σχετικά σταθερό (74,0% το 2011).

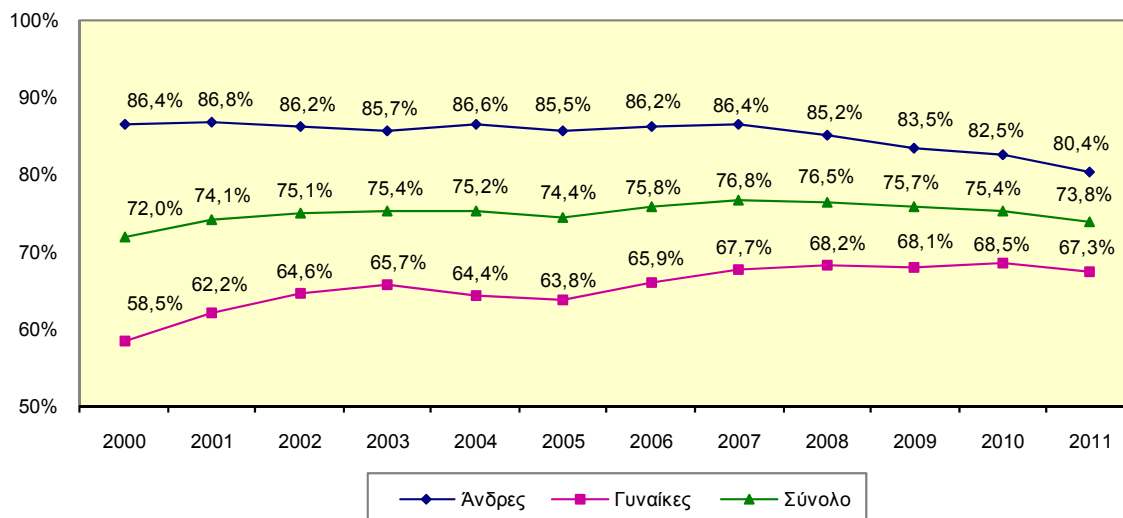
Σχεδιάγραμμα 3: Ποσοστά συμμετοχής για τον πληθυσμό ηλικίας 15-64 κατά φύλο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 20-64, όπως φαίνεται στο Σχεδιάγραμμα 4, επίσης παρουσίασε σταθερή αύξηση κατά την περίοδο 2000-07, πάλι ως αποτέλεσμα της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών, ενώ μειώθηκε κατά την περίοδο 2008-11. Το ποσοστό απασχόλησης (73,8% το 2011) συγκρίνεται ευνοϊκά με το μέσο όρο της ΕΕ (68,6% το 2011), ενώ ο εθνικός στόχος για το 2020 είναι το ποσοστό αυτό να φθάσει περίπου το 75-77%.

Σχεδιάγραμμα 4: Ποσοστά απασχόλησης για τον πληθυσμό ηλικίας 20-64 κατά φύλο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Ο Πίνακας 4 δείχνει τα ποσοστά απασχόλησης κατά ομάδα ηλικίας και ο Πίνακας 5 τα ποσοστά απασχόλησης κατά επίπεδο εκπαίδευσης. Από τους πίνακες φαίνεται ότι τα ποσοστά απασχόλησης στην Κύπρο είναι μεγαλύτερα για την ομάδα ηλικίας 25-49 (81,6% το 2011) και αυξάνονται όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης.

Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 3,7% το 2008 σε 7,7% το 2011, ενώ εξακολουθεί να συγκρίνεται ευνοϊκά με το μέσο όρο της ΕΕ (9,7% το 2011). Το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο είναι ψηλότερο στις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες, παρόλο που η διαφορά έχει σμικρυνθεί και το 2011 το ποσοστό ανεργίας των γυναικών ήταν μικρότερο, όπως φαίνεται στο Σχεδιάγραμμα 5.

Πίνακας 4: Ποσοστά απασχόλησης κατά ομάδα ηλικίας

(%)

Ομάδα ηλικίας	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
15-24	36,7	36,7	37,4	37,4	38,0	35,5	33,8	29,3
25-49	77,9	81,8	82,6	83,8	83,7	82,6	82,5	81,6
50-64	49,5	50,6	53,6	55,9	54,8	56,0	56,8	55,2

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Πίνακας 5: Ποσοστά απασχόλησης για τον πληθυσμό ηλικίας 20-64 κατά επίπεδο εκπαίδευσης

(%)

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ISCED 0-2	62,6	64,8	66,6	66,4	64,1	65,2	67,0	65,2
ISCED 3-4	72,4	74,6	75,1	75,8	76,1	74,9	73,9	71,8
ISCED 5-6	85,6	85,0	85,6	86,5	86,5	84,8	83,1	81,5
Σύνολο	72,0	74,4	75,8	76,8	76,5	75,7	75,4	73,8

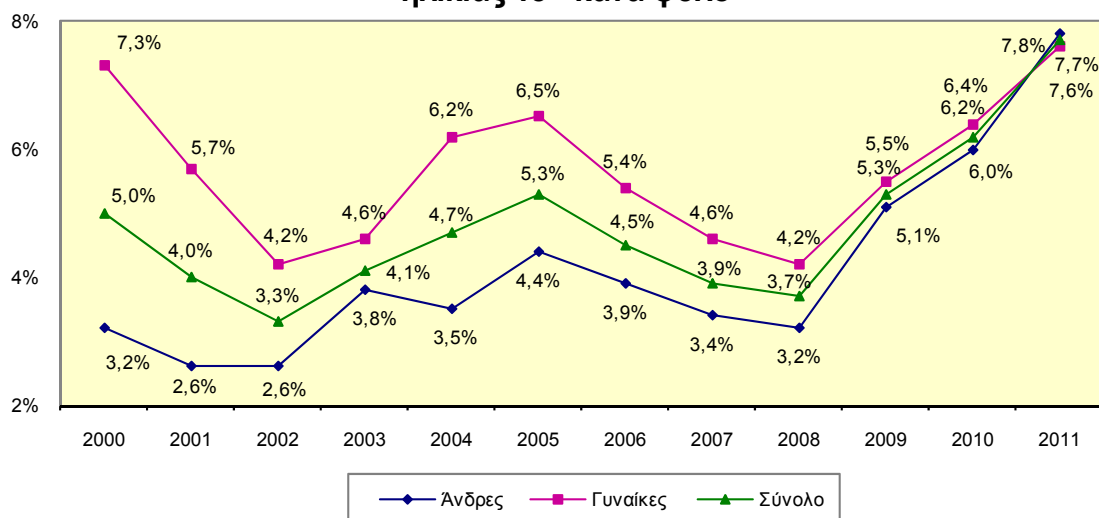
ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Σχεδιάγραμμα 5: Ποσοστά ανεργίας για τον πληθυσμό ηλικίας 15+ κατά φύλο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Από τον Πίνακα 6, ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικίας, φαίνεται ότι το ποσοστό ανεργίας των νέων κάτω των 25 αυξήθηκε από 13,8% το 2009 σε 22,4% το 2011 και είναι ψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 21,4% το 2011.

Πίνακας 6: Ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικίας**(%)**

Ομάδα ηλικίας	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
15-24	10,2	13,9	10,0	10,2	9,0	13,8	16,7	22,4
25-54	4,5	4,5	4,1	3,4	3,2	4,6	5,4	6,8
55-64	3,5	3,5	3,3	3,1	3,2	4,3	4,7	4,9
65+	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2	0,6
15+	5,0	5,3	4,5	3,9	3,7	5,3	6,2	7,7

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Από τον Πίνακα 7, ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά ανεργίας κατά επίπεδο εκπαίδευσης, φαίνεται ότι τα ποσοστά ανεργίας συνήθως μειώνονται όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης. Εντούτοις, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2011 τα ποσοστά ανεργίας (8,5%) ήταν ψηλότερα για τον πληθυσμό που είχε συμπληρώσει ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 7: Ποσοστά ανεργίας για τον πληθυσμό ηλικίας 15+ κατά επίπεδο εκπαίδευσης**(%)**

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ISCED 0-2	6,2	6,0	4,8	4,7	4,8	6,0	7,0	7,4
ISCED 3-4	5,4	5,5	4,5	3,9	3,6	5,6	6,2	8,5
ISCED 5-6	2,9	4,4	4,4	3,4	3,0	4,5	5,6	7,1
Σύνολο	5,0	5,3	4,5	3,9	3,7	5,3	6,2	7,7

ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

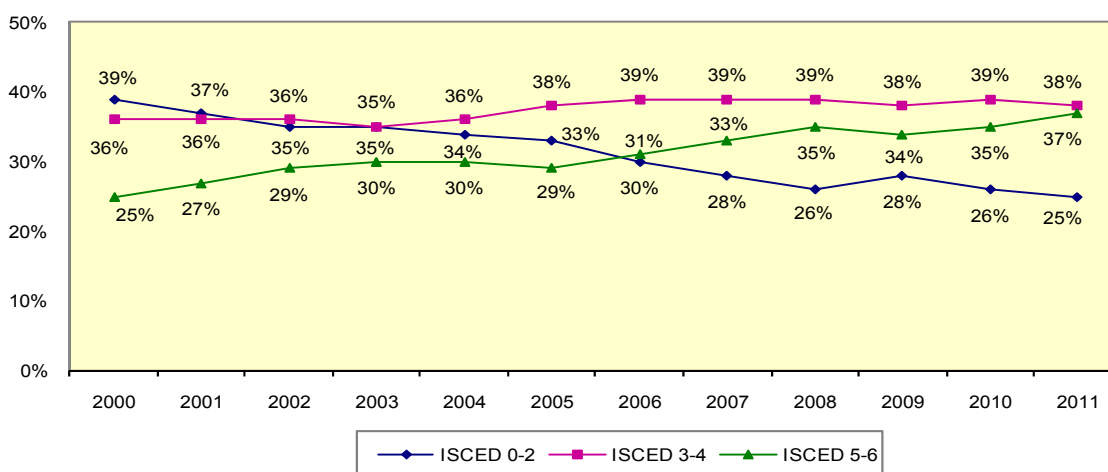
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

1.5. Επίπεδο εκπαίδευσης

Το ανθρώπινο δυναμικό της Κύπρου διαθέτει ψηλό μορφωτικό επίπεδο. Όπως φαίνεται στο Σχεδιάγραμμα 6, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-64 με τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν 37% το 2011, δηλαδή πολύ ψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (27% το 2011).

Ο πληθυσμός της Κύπρου παραδοσιακά προτιμά τη γενική μέση εκπαίδευση που ακολουθείται από ανώτερη εκπαίδευση. Το 2010/11, το 78% των μαθητών που συμπλήρωσαν την ανώτερη μέση εκπαίδευση επιδίωξαν τη συνέχιση των σπουδών τους σε ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η οικογένεια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνση και υποστήριξη των νέων για να συνεχίσουν σε ανώτερη εκπαίδευση. Ένα μεγάλο ποσοστό νέων που συνεχίζουν σε ανώτερη εκπαίδευση (55% το 2010) εγγράφονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στο εξωτερικό. Υπέρ του ψηλού επιπέδου εκπαίδευσης συνηγορούν και οικονομικοί λόγοι, δεδομένου ότι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνουν συνήθως μεγαλύτερες απολαβές.

Σχεδιάγραμμα 6: Επίπεδο Εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 25-64

ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

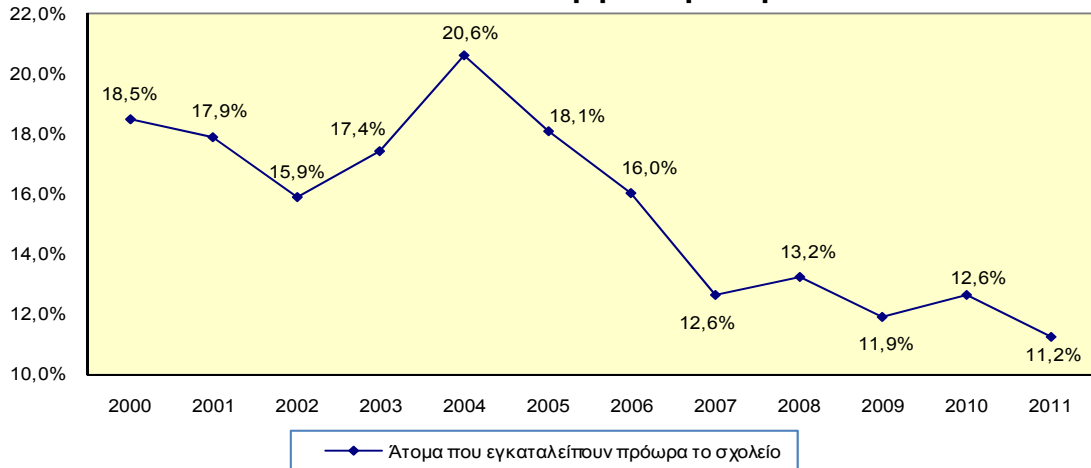
ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο μειώθηκε από 18,5% το 2010 σε 11,2% το 2011, όπως φαίνεται στο Σχεδιάγραμμα 7. Ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ το 2011 ήταν 13,5% και ο στόχος είναι να μειωθεί στο 10% μέχρι το 2020. Σημειώνεται

όμως ότι οι Κύπριοι φοιτητές εξωτερικού καθώς και οι στρατιώτες ηλικίας 18-20 δεν περιλαμβάνονται στο δείγμα της ΕΕΔ, ενώ περιλαμβάνονται προσωρινοί ξένοι εργάτες κυρίως χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Αν ληφθούν υπόψη οι φοιτητές εξωτερικού, οι στρατιώτες και οι ξένοι εργάτες, το υπολογιζόμενο ποσοστό μειώνεται κάτω από 10%.

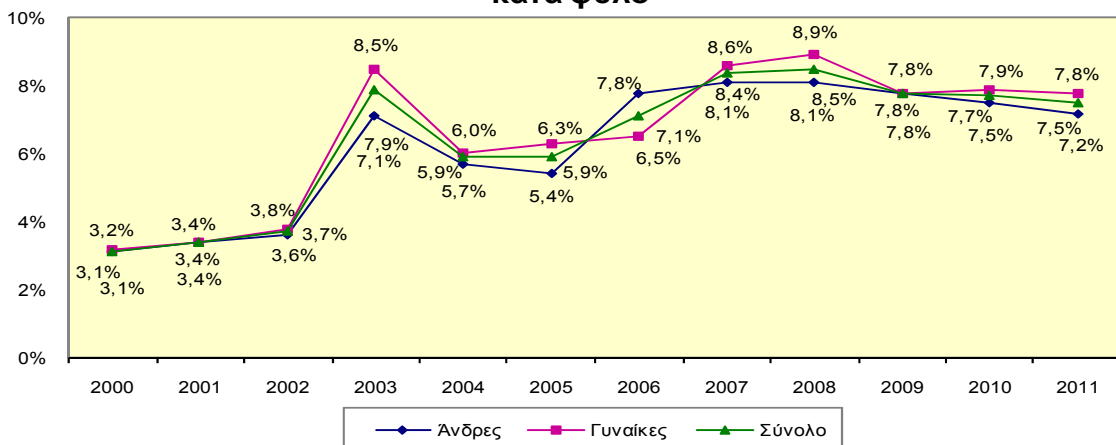
Σχεδιάγραμμα 7: Ποσοστό ατόμων ηλικίας 18-24 με ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης το γυμνάσιο που δε συμμετέχουν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

Σύμφωνα με την ΕΕΔ, το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25-64 χρονών που συμμετείχαν σε εκπαίδευση και κατάρτιση κατά τη διάρκεια των τεσσάρων εβδομάδων πριν την έρευνα ήταν 7,5% το 2011, μικρότερο ποσοστό από το μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 8,9% το 2011. Ο εθνικός στόχος είναι το ποσοστό αυτό να ανέλθει στο 12% μέχρι το 2020. Όπως φαίνεται στο Σχεδιάγραμμα 7, η συμμετοχή των γυναικών ήταν γενικά ψηλότερη από αυτή των ανδρών (με εξαίρεση το 2009 που ήταν η ίδια).

Σχεδιάγραμμα 8: Δια βίου μάθηση - Συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαίδευση και κατάρτιση (πληθυσμός ηλικίας 25-64) κατά φύλο

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΕΕΔ

2. ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η εκπαίδευση στην Κύπρο παρουσίασε σημαντική ανάπτυξη μετά την ανεξαρτησία της χώρας το 1960 και τη θεαματική ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας. Η ανάγκη για επαρκώς εξειδικευμένο προσωπικό σε όλους τους τομείς της οικονομίας είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί ο αριθμός και το πεδίο δραστηριοτήτων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε όλα τα επίπεδα. Παράλληλα, προωθήθηκε η εκπαίδευση ενηλίκων μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες και θεσμικές ρυθμίσεις, ενώ η ίδρυση και λειτουργία της ΑνΑΔ έδωσε σημαντική ώθηση στην κατάρτιση εργαζομένων και ανέργων.

Η εκπαίδευση στην Κύπρο καλύπτει την προδημοτική μέχρι τη μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Είναι υποχρεωτική στην προδημοτική, δημοτική (πρώτη μέχρι έκτη βαθμίδα) και κατώτερη μέση εκπαίδευση (έβδομη μέχρι ένατη βαθμίδα), μέχρι την ηλικία των 15 ετών.

Στην ανώτερη μέση εκπαίδευση, η οποία διαρκεί τρία χρόνια (δέκατη μέχρι δωδέκατη βαθμίδα), υπάρχουν δυο είδη σχολείων: το ενιαίο λύκειο και οι Τεχνικές Σχολές (ΤΣ).

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση, περιλαμβανομένων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, παρέχεται σε τρία δημόσια και τέσσερα ιδιωτικά πανεπιστήμια, ενώ διάφορα ιδιωτικά κολέγια και ιδρύματα παρέχουν προγράμματα μεταλυκειακής, μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση αυξήθηκαν από 5,6% του ΑΕΠ το 2000 σε 7,8% το 2011, όπως φαίνεται στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8: Δαπάνες για την εκπαίδευση

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση (% στο ΑΕΠ)	5,6	7,0	7,1	7,1	7,5	8,0	8,0	7,8
Συνολικές δαπάνες για την εκπαίδευση (% στο ΑΕΠ)	9,2	9,1	9,2	9,3	9,6	10,5	10,6	10,3

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αρχίζει να παρέχεται στο ανώτερο μέσο επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των εσπερινών τεχνικών σχολών. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται επίσης μέσα από το Σύστημα Μαθητείας, το οποίο δέχεται μαθητές που έχουν εγκαταλείψει την τυπική εκπαίδευση μεταξύ των βαθμίδων οκτώ και δέκα.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2012-13, παρέχεται μεταλυκειακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τέσσερα δημόσια ιδρύματα / κολέγια, τα οποία υπάγονται σε διάφορα υπουργεία και διάφορα ιδιωτικά ιδρύματα προσφέρουν τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Επιπλέον, πολλοί δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς στην Κύπρο, όπως κολέγια, ιδρύματα κατάρτισης, συμβουλευτικοί οίκοι και επιχειρήσεις, παρέχουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για εργαζομένους, ανέργους και άλλες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, καθώς και ενήλικες.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση κατέχει εξέχουσα θέση στην Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης για το 2007-13. Οι κυριότερες δράσεις για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής περιλαμβάνουν την ενίσχυση της παροχής δια βίου επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικών υπηρεσιών, την ανάπτυξη Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και την προώθηση δράσεων που περιλαμβάνονται στην Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση και έχουν σημαντική επίδραση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, όπως η δημιουργία νέων διόδων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η διευκόλυνση της οριζόντιας και κάθετης κινητικότητας στην εκπαίδευση.

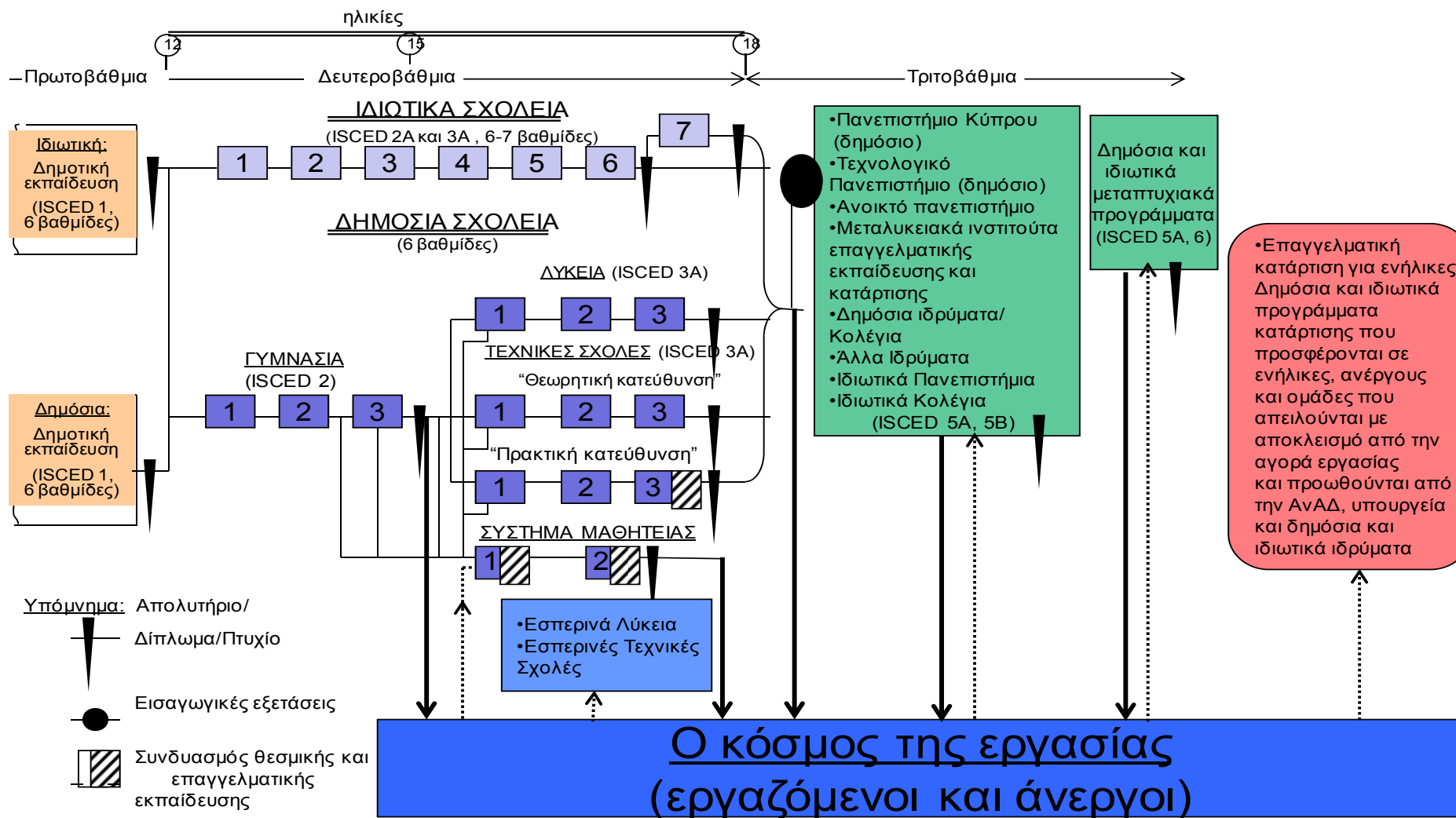
2.1 Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ρυθμιζόμενη από το κράτος

Η ρυθμιζόμενη από το κράτος επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αναφέρεται σε καθορισμένα προσόντα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης όπως διπλώματα, πτυχία ή πιστοποιητικά καθώς και τις δημόσιες ή ιδιωτικές διόδους κατάρτισης που οδηγούν στην απόκτηση τους στο πλαίσιο του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Όλες οι δραστηριότητες για παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης νομιμοποιούνται με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ή/και νόμους που θεσπίζονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σχεδιάγραμμα 9: Το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο

μ ε κ ρ α τ ι κ ή ε π ο π τ ε ί α

άλλες μορφές

2.1.1. Σύστημα Μαθητείας

Το σύστημα μαθητείας είναι ένα διετές πρόγραμμα αρχικής κατάρτισης το οποίο παρέχει πρακτική και θεωρητική κατάρτιση σε νέους που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική μέση εκπαίδευση αλλά επιθυμούν να καταρτιστούν και να απασχοληθούν σε τεχνικά επαγγέλματα. Το σύστημα μαθητείας απευθύνεται σε μαθητές που δε σκοπεύουν να συνεχίσουν την εκπαίδευση τους σε σχολεία τυπικής εκπαίδευσης μετά τη Γ΄ τάξη του γυμνασίου. Στο σύστημα μαθητείας γίνονται δεκτοί μαθητές που έχουν φοιτήσει στη Β΄ τάξη του γυμνασίου και έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας τους ή θα το συμπληρώσουν το αργότερο μέχρι το τέλος του έτους εγγραφής τους. Το σύστημα μαθητείας δεν είναι υποχρεωτικό, ενώ η φοίτηση είναι δωρεάν. Η πρακτική κατάρτιση παρέχεται τρεις μέρες την εβδομάδα σε επιχειρήσεις όπου οι μαθητευόμενοι αμείβονται για την εργασία τους, ενώ η θεωρητική κατάρτιση παρέχεται σε τεχνικές σχολές δυο μέρες την εβδομάδα.

Ευθύνη για το σύστημα μαθητείας έχουν από κοινού το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), εξειδικευμένο τμήμα του ΥΕΚΑ, και το ΥΠΠ, ενώ η ΑνΑΔ αποζημιώνει τους εργοδότες για τους μισθούς των μαθητευόμενων όταν παρακολουθούν μαθήματα στις τεχνικές σχολές. Επιπλέον, ένα νέο μέτρο πολιτικής συγχρηματοδοτούμενο με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το ΚΕΠΑ προβλέπει την καταβολή χορηγήματος στις επιχειρήσεις για την κάλυψη μέρους του μισθού των ενδοεπιχειρησιακών εκπαιδευτών οι οποίοι έχουν την ευθύνη για κατάρτιση του μαθητευόμενου και τις συνεισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων για το μαθητευόμενο.

Κατά το σχολικό έτος 2010-11, 256 μαθητευόμενοι καταρτίστηκαν σε ειδικότητες όπως οικοδόμοι, υδραυλικοί / συγκολλητές, μηχανικοί αυτοκινήτων, ηλεκτρολόγοι αυτοκινήτων, ξυλουργοί / επιπλοποιοί, ηλεκτρολόγοι, τεχνίτες οικιακών συσκευών και κομμωτές.

Η αξιολόγηση των μαθητευόμενων στις τεχνικές σχολές ακολουθεί τις διαδικασίες του εκπαιδευτικού συστήματος με διαγωνίσματα και τελικές γραπτές εξετάσεις. Κατά την πρακτική κατάρτιση, οι μαθητευόμενοι αξιολογούνται από τους επόπτες τους. Ο βαθμός τους αναγράφεται σε πιστοποιητικό το οποίο απονέμεται από το ΚΕΠΑ στους μαθητευόμενους που ολοκληρώνουν με επιτυχία το πρόγραμμα.

Το πιστοποιητικό μαθητείας επιτρέπει την πρόσβαση σε σημαντικό αριθμό ρυθμιζόμενων επαγγελμάτων (όπως εργολάβων οικοδομών και ηλεκτρολόγων), με την προϋπόθεση ότι τηρούνται όλες οι άλλες πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

Το 2007, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση για τη Νέα Σύγχρονη Μαθητεία (ΝΣΜ). Η ΝΣΜ παρέχει μια εναλλακτική πορεία εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης σε νέους που εγκαταλείπουν το επίσημο σύστημα τυπικής εκπαίδευσης. Επιπλέον αποσκοπεί και στην ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας. Η εφαρμογή της ΝΣΜ έχει ξεκινήσει. Θα απευθύνεται σε νέους ηλικίας 14-21 ετών, σε δύο στάδια (προπαρασκευαστική μαθητεία και κεντρικός κορμός μαθητείας). Η ΝΣΜ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ και θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία το 2015.

Το Συμβούλιο Μαθητείας, το οποίο έχει την ευθύνη για την εποπτεία της λειτουργίας του συστήματος μαθητείας, έχει τριμερή χαρακτήρα. Ο σχεδιασμός της ΝΣΜ είναι το αποτέλεσμα εκτενών και διεξοδικών διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους.

2.1.2. Ανώτερη μέση επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην ανώτερη μέση εκπαίδευση παρέχεται στις τεχνικές σχολές και τις εσπερινές τεχνικές σχολές, καθώς και στα απογευματινά και βραδινά τμήματα των τεχνικών σχολών. Η μέση τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων αρχικής εκπαίδευσης σε αποφοίτους γυμνασίου και ενήλικες.

2.1.2.1. Ανώτερη μέση τυπική αρχική τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση

Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης της ανώτερης μέσης τεχνικής εκπαίδευσης παρέχονται δωρεάν, τόσο για τη θεωρητική κατεύθυνση όσο και για την πρακτική. Η διάρκεια σπουδών είναι τρία χρόνια για κάθε κατεύθυνση. Ο πρώτος χρόνος είναι κοινός για όλους τους κλάδους και στις δυο κατευθύνσεις, ενώ κατά το δεύτερο και τρίτο χρόνο των σπουδών τους, οι μαθητές επιλέγουν ειδικότητα στον κλάδο της επιλογής τους.

Η θεωρητική κατεύθυνση και ο πρώτος και δεύτερος χρόνος της πρακτικής κατεύθυνσης παρέχονται σε αίθουσες διδασκαλίας και συνδυάζουν μαθήματα γενικής και τεχνολογικής εκπαίδευσης και εργαστηριακής εξάσκησης. Ο τρίτος χρόνος της πρακτικής κατεύθυνσης συνδυάζει την εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας με την πραγματική εργασία, αφού οι

τελειόφοιτοι μαθητές τοποθετούνται σε επιχειρήσεις για μια μέρα τη εβδομάδα, όπου ακολουθούν πρόγραμμα πρακτικής κατάρτισης.

Τα προγράμματα που προσφέρονται περιλαμβάνουν ποικιλία από κλάδους στη θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση. Παραδείγματα από αυτούς είναι: μηχανολογία, ηλεκτρολογία, οικοδομική και πολιτική μηχανική, ξενοδοχειακές και επισιτιστικές τέχνες, ξυλουργική και επιπλοποιία, σχέδιο μόδας, γραφικές τέχνες και διακοσμητική.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των μαθητών περιλαμβάνουν συμμετοχή στην τάξη, εργασία στο εργαστήριο, γραπτές εργασίες, εκθέσεις, διαγωνίσματα και τελικές εξετάσεις.

Με την επιτυχή συμπλήρωση του κάθε προγράμματος, απονέμονται απολυτήρια ισάξια με εκείνα που απονέμουν οι σχολές μέσης γενικής εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, οι απόφοιτοι της ΜΤΕΕ έχουν τη δυνατότητα να εισαχθούν σε πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Τα προσόντα που αποκτούνται παρέχουν πρόσβαση σε ρυθμιζόμενα επαγγέλματα υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλες οι άλλες απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας.

Η ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων είναι μια συλλογική προσπάθεια στην οποία εμπλέκεται το προσοντούχο προσωπικό της ΜΤΕΕ, εμπειρογνώμονες από άλλα ιδρύματα κατάρτισης, μέλη του συμβουλευτικού σώματος τεχνικής εκπαίδευσης, συνδικαλιστικές και εργοδοτικές οργανώσεις. Το αναλυτικό πρόγραμμα εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο προτού εφαρμοστεί.

Η αναδιάρθρωση της ΜΤΕΕ διεξάγεται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, με την άμεση συμμετοχή και συνεργασία των ενδιαφερόμενων φορέων. Η ποιότητα και αποδοτικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βελτιώθηκε μέσα από την περαιτέρω ανάπτυξη της υποδομής των τεχνικών σχολών και την εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας στα αναλυτικά προγράμματα. Τα νέα αναλυτικά προγράμματα, που αναμένεται να ολοκληρωθούν μέχρι το 2015, θα καταστήσουν πιο ελκυστική την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και θα ταυτίσουν τις παρεχόμενες ειδικότητες με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ο στόχος της αναθεώρησης των αναλυτικών προγραμμάτων είναι να μειωθεί ο αριθμός των ειδικοτήτων που προσφέρονται από τη ΜΤΕΕ, έτσι ώστε οι μαθητές να έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες που χρειάζονται για να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας.

Οι εγγραφές στη ΜΤΕΕ το 2010/11 περιλαμβάνουν μαθητές στη θεωρητική και πρακτική κατεύθυνση συμπεριλαμβανομένων των βραδινών μαθημάτων. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 9, οι μαθητές στις τεχνικές σχολές είναι μόνο 12,7%, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά στις Ευρωπαϊκές χώρες, καθώς οι περισσότεροι μαθητές προτιμούν να ακολουθήσουν τη γενική εκπαίδευση λόγω της προκατάληψης που υπάρχει για τα τεχνικά επαγγέλματα. Επιπλέον, η οικονομία χαρακτηρίζεται από αναπτυσσόμενο τομέα υπηρεσιών και φθίνοντα μεταποιητικό τομέα. Αυτό οδήγησε σε σταδιακή μείωση του αριθμού των ατόμων που εργάζονται σε τεχνικά επαγγέλματα και συνεπώς σε μείωση στον αριθμό μαθητών σε τεχνικές σχολές, που τροφοδοτούν κυρίως αυτά τα επαγγέλματα.

Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για τη ΜΤΕΕ υπολογίστηκαν να είναι €60,8 εκατομμύρια το 2011 (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου). Το μερίδιο των δημοσίων δαπανών στη ΜΤΕΕ υπολογίστηκε σε 4,4% των συνολικών δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση το 2011.

**Πίνακας 9: Μαθητές ανώτερης μέσης εκπαίδευσης κατά κατεύθυνση
(γενική / επαγγελματική)**

(%)

	2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011
Επαγγελματικά προγράμματα ανώτερης μέσης εκπαίδευσης	13,3	13,0	12,6	12,8	13,2	12,7
Γενικά προγράμματα ανώτερης μέσης εκπαίδευσης	86,7	87,0	87,4	87,2	86,8	87,3

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

2.1.2.2. *Τυπική αρχική επαγγελματική εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας*

Εσπερινές τεχνικές σχολές

Το ΥΠΠ προσφέρει προγράμματα τυπικής εκπαίδευσης μέσα από δυο εσπερινές τεχνικές σχολές, μία στη Λευκωσία και μία στη Λεμεσό, με στόχο την προώθηση της συμμετοχής στη

ΜΤΕΕ και την ένταξη των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο στην αγορά εργασίας και την κοινωνία γενικότερα. Τα προγράμματα είναι ισοδύναμα με τα προγράμματα κανονικής εκπαίδευσης της ΜΤΕΕ τα οποία προσφέρονται στις τεχνικές σχολές.

Η διάρκεια σπουδών κυμαίνεται από ένα μέχρι τέσσερα χρόνια, ανάλογα με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των μαθητών. Η φοίτηση είναι δωρεάν και οδηγεί στην απόκτηση απολυτηρίου το οποίο έχει την ίδια νομική υπόσταση με αυτό που απονέμεται από το ενιαίο λύκειο και τις τεχνικές σχολές. Έτσι οι ενήλικοι απόφοιτοι έχουν την ευκαιρία να ανταγωνιστούν για μια θέση σε ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης στην Κύπρο ή το εξωτερικό ή να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Το 2011, οι δαπάνες για την εσπερινή μέση γενική εκπαίδευση και τις εσπερινές τεχνικές σχολές ανήλθαν στα €8,0 εκατομμύρια (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου), συμπεριλαμβανομένων των μισθών των καθηγητών.

Τριετή προγράμματα απογευματινών και βραδινών τμημάτων τεχνικών σχολών

Τα τριετή προγράμματα παρέχονται με τη μορφή απογευματινών και βραδινών τμημάτων σε τεχνικές σχολές, που λειτουργούν υπό την επίβλεψη της Διεύθυνσης της ΜΤΕΕ του ΥΠΠ. Ο στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι να προσφέρουν αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση σε εργαζομένους ή ανέργους ενήλικες, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας σε τομείς όπου παρατηρούνται ελλείψεις ειδικευμένων εργατών. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των τριετών προγραμμάτων, απονέμονται απολυτήρια που είναι ισάξια με αυτά που απονέμουν οι σχολές ανώτερης μέσης γενικής ή τεχνικής εκπαίδευσης, όσον αφορά το τεχνικό σκέλος. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές που έχουν αποφοιτήσει από την ανώτερη μέση εκπαίδευση έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν ένα δεύτερο πτυχίο στον κλάδο της επιλογής τους.

Το 2011, οι δαπάνες στα απογευματινά και βραδινά τμήματα των τεχνικών σχολών ανήλθαν σε €603 190 (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου), συμπεριλαμβανομένων των μισθών των καθηγητών.

2.1.3. Μεταλκειακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Στην Κύπρο δεν παρεχόταν μεταλκειακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, το ΥΠΠ σε συνεργασία με το ΥΕΚΑ και άλλους φορείς, προωθεί την ίδρυση των μεταλκειακών ινστιτούτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με τη συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ, τα οποία θα προσφέρουν περαιτέρω τεχνική εξειδίκευση και θα τεθούν σε λειτουργία από το ακαδημαϊκό έτος 2012/13.

Οι μαθητές που θα φοιτούν σε αυτά τα ινστιτούτα, ιδίως όσοι επιθυμούν να ενταχθούν άμεσα στην αγορά εργασίας, έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν ή να ολοκληρώσουν την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση τους. Τα ινστιτούτα προσφέρουν ευκαιρίες στους πολίτες της Κύπρου και ιδιαίτερα στους νέους για απόκτηση, βελτίωση ή αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων τους, έτσι ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι για ένταξη στην αγορά εργασίας.

Τα μεταλκειακά ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα λειτουργήσουν σε υφιστάμενες τεχνικές σχολές και ενιαία λύκεια, ως δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, υπό την ευθύνη και εποπτεία του ΥΠΠ. Τα παρεχόμενα μονοετή και διετή προγράμματα θα περιλαμβάνουν πρακτική κατάρτιση σε επιχειρήσεις.

2.1.4. Τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε τέσσερα δημόσια ιδρύματα, τα οποία υπάγονται σε διάφορα υπουργεία, καθώς και σε 35 ιδιωτικά ιδρύματα.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 10, περίπου το ένα τρίτο των ατόμων που φοιτούν στην ανώτερη εκπαίδευση (32,4%) συμμετέχουν σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με πρακτικό προσανατολισμό, τα οποία σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα, ενώ οι περισσότεροι φοιτούν σε προγράμματα που είναι κατά κύριο λόγο θεωρητικά. Ωστόσο, μεγάλος αριθμός Κυπρίων εγγράφονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στο εξωτερικό. Κατά το 2010/11, ο αριθμός των Κυπρίων φοιτητών στο εξωτερικό ήταν 19 199 (επίπεδο ISCED 5-6) σε σύγκριση με 21 884 Κύπριους φοιτητές στην Κύπρο, ενώ ο συνολικός αριθμός των φοιτητών στην Κύπρο, συμπεριλαμβανομένων 10 275 ξένων φοιτητών, ήταν 32 159.

Πίνακας 10: Ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα ανώτερης εκπαίδευσης κατά προσανατολισμό προγράμματος – 2010/2011

	Σύνολο ISCED 5-6	ISCED 5a		ISCED 5b		ISCED 6	
		Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Κύπρος	32 159	21 151	65,8	10 419	32,4	589	1,8

ISCED 5a: Προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι κατά κύριο λόγο θεωρητικά και αποσκοπούν να προσφέρουν επαρκή προσόντα για την εισαγωγή σε ανώτερα ερευνητικά προγράμματα και επαγγέλματα που απαιτούν ψηλές δεξιότητες

ISCED 5b: Προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία έχουν πρακτικό προσανατολισμό και σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα, τα οποία δεν παρέχουν άμεση πρόσβαση σε ανώτερα ερευνητικά προγράμματα

ISCED 6: Δεύτερος κύκλος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που οδηγεί στην απόκτηση διπλώματος ερευνητή ψηλού επιπέδου

Πηγή: Eurostat, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

2.1.4.1. Δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Υπάρχουν τέσσερα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης τα οποία προσφέρουν προγράμματα στη δασονομία, τις επισιτιστικές τέχνες και άλλα επαγγέλματα. Τα ιδρύματα αυτά, που λειτουργούν κάτω από την εποπτεία του αρμόδιου υπουργείου ή οργανισμού είναι τα ακόλουθα:

- (α) Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου που λειτουργεί υπό την αιγίδα του ΥΕΚΑ,
- (β) Δασικό Κολέγιο που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ),
- (γ) Σχολή Ξεναγών που λειτουργεί (όποτε παρίσταται ανάγκη) υπό την αιγίδα του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού,
- (δ) Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

Τα βασικά προσόντα εισδοχής που απαιτούνται από τα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η συμπλήρωση των 12 χρόνων δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, που πιστοποιείται από το απολυτήριο του λυκείου ή της τεχνικής σχολής. Η επιλογή υποψηφίων βασίζεται στην επιτυχία του καθενός στις παγκύπριες εξετάσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται επίσης να επιτύχουν σε προφορική εξέταση.

Οι Κύπριοι φοιτητές και οι φοιτητές από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ δεν πληρώνουν δίδακτρα. Σε ορισμένα ιδρύματα όλοι οι φοιτητές λαμβάνουν δωρεάν διαμονή και σίτιση. Οι αλλοδαποί φοιτητές έχουν υποχρέωση να πληρώνουν δίδακτρα για να φοιτούν σε αυτά τα ιδρύματα. Τα δίδακτρα κυμαίνονται μεταξύ €3 700 και €4 500 ετησίως και καταβάλλονται στο ίδρυμα.

Οι σπουδές οργανώνονται σε προγράμματα που οδηγούν στην απόκτηση διπλώματος, τα οποία περιλαμβάνουν διάφορες ειδικότητες. Το αρμόδιο υπουργείο κάθε ιδρύματος εγκρίνει το εκάστοτε πρόγραμμα, αν και σε μεγάλο βαθμό ο σχεδιασμός των αναλυτικών προγραμμάτων γίνεται από τα ίδια τα ιδρύματα. Τα προγράμματα παρέχουν βασικές επαγγελματικές σπουδές και πρακτική κατάρτιση.

Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις που διεξάγονται στο τέλος, αλλά συχνά και στο μέσο του εξαμήνου. Οι επιδόσεις τους σε εργαστήρια, εργασίες και πρακτική κατάρτιση, αξιολογούνται και περιλαμβάνονται στην τελική βαθμολόγηση. Η επιτυχής ολοκλήρωση του προγράμματος, το οποίο διαρκεί 2-3 χρόνια, οδηγεί στην απόκτηση πτυχίου ή ανώτερου διπλώματος που απονέμει το ίδρυμα.

Ανάλογα με τις απαιτήσεις της θέσης απασχόλησης τους, οι καθηγητές πρέπει να κατέχουν κατάλληλο δίπλωμα στον τομέα εξειδίκευσης τους ή πτυχίο σχετικό με το θέμα που διδάσκουν. Απαιτείται επίσης επαγγελματική εμπειρία στον τομέα εξειδίκευσης τους. Η προϋπηρεσιακή κατάρτιση συνήθως δεν είναι απαραίτητη. Η συνεχής ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στα δημόσια ιδρύματα είναι συνήθως πρακτική, παρόλο που έχει προαιρετικό χαρακτήρα.

2.1.4.2. Ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Τα ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρέχουν ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προγραμμάτων σπουδών σε διάφορα επίπεδα (μονοετές ή διετές δίπλωμα, τριετές ανώτερο δίπλωμα, τετραετές πτυχίο και μονοετές ή διετές μεταπτυχιακό) στα ακόλουθα

πεδία: γραμματειακές σπουδές, αισθητική, μαγειρική, μουσική, τέχνη και θέατρο, σχεδιασμό, τουρισμό και ξενοδοχειακή διοίκηση, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, κοινωνικές επιστήμες, εκπαίδευση, επιχειρηματικές σπουδές και μηχανική. Η γλώσσα διδασκαλίας για τα περισσότερα προγράμματα είναι η αγγλική, γεγονός που προσελκύει εκπαιδευτικούς και φοιτητές από άλλες χώρες.

Όλα τα ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι εγγεγραμμένα στο ΥΠΠ. Κάθε ίδρυμα καθορίζει το ίδιο τους κανονισμούς λειτουργίας, τα απαιτούμενα προσόντα εισαγωγής, τους τίτλους που απονέμονται, τις αμοιβές των εκπαιδευτικών και τα δίδακτρα, που πρέπει να εγκριθούν από το ΥΠΠ.

Οι καθηγητές στα ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατέχουν συνήθως τον αντίστοιχο ή και ανώτερο τίτλο για το επίπεδο που διδάσκουν. Η επαγγελματική πείρα και η προϋπηρεσιακή κατάρτιση συνήθως δεν αποτελούν προϋπόθεση, εντούτοις τα κολέγια τα θεωρούν επιπρόσθετα προσόντα. Η συνεχής ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στα ιδιωτικά κολέγια είναι προαιρετική.

2.2. Άλλες μορφές παροχής κατάρτισης

Στις άλλες μορφές παροχής κατάρτισης περιλαμβάνονται προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που δεν οδηγούν στην απόκτηση τυπικών επαγγελματικών προσόντων αλλά στην επαγγελματική ανάπτυξη και επικαιροποίηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων, και απευθύνονται σε ενήλικες, εργαζομένους, ανέργους και άλλες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

2.2.1. Κατάρτιση για εργαζομένους

Οι κύριοι φορείς που προωθούν την παροχή κατάρτισης για εργαζομένους είναι η ΑνΑΔ, το ΥΠΠ, το ΥΕΚΑ και άλλα υπουργεία και δημόσια ιδρύματα. Επιπλέον, ιδιωτικά ιδρύματα, όπως κολέγια, ιδρύματα κατάρτισης, συμβουλευτικοί οίκοι και επιχειρήσεις παρέχουν διάφορα προγράμματα για ενήλικες, πολλά εκ των οποίων δεν επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ.

2.2.1.1. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Η παροχή προγραμμάτων κατάρτισης για εργαζομένους έχει ενθαρρυνθεί και ενισχυθεί κυρίως μέσα από την έγκριση και την επακόλουθη επιχορήγηση δραστηριοτήτων κατάρτισης από την ΑνΑΔ, έναν ημικρατικό οργανισμό τα έσοδα του οποίου προέρχονται από το τέλος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού που καταβάλλουν όλες οι επιχειρήσεις. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι αυτοαπασχολούμενοι εξαιρούνται από τη σφαίρα αρμοδιοτήτων της ΑνΑΔ. Η ΑνΑΔ διοικείται από 13μελές Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από εκπροσώπους της Κυβέρνησης, των εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Τα προγράμματα κατάρτισης εφαρμόζονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις. Προϋπόθεση για την έγκριση τους είναι να πληρούν τα κριτήρια που θέτει η ΑνΑΔ. Μια σημαντική εξέλιξη όσον αφορά τους εκπαιδευτές είναι η σταδιακή εισαγωγή συστήματος αξιολόγησης και πιστοποίησης των παρόχων κατάρτισης. Μέσα από το σύστημα αυτό, οι εκπαιδευτές, τα κέντρα και οι δομές επαγγελματικής κατάρτισης αξιολογούνται με ειδικά κριτήρια για να διασφαλιστεί ότι είναι επιλέξιμοι για πιστοποίηση.

Η ΑνΑΔ διεξάγει μελέτες αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και των επιδράσεων των δραστηριοτήτων της. Για το σκοπό αυτό, έχει εγκαθιδρύσει ολοκληρωμένο σύστημα αξιολόγησης των επιδράσεων της ΑνΑΔ στην οικονομία της Κύπρου. Στο πλαίσιο του συστήματος, έχουν διεξαχθεί από ανεξάρτητους συμβούλους κατά την περίοδο 2010-11, 5 μελέτες αξιολόγησης, οι οποίες περιλαμβάνουν έρευνα πεδίου και τεχνικών ανάλυσης δεδομένων, ενώ το 2012 ολοκληρώθηκε από την ΑνΑΔ πρόσθετη μελέτη αξιολόγησης.

Όσον αφορά την παροχή κατάρτισης, η ΑνΑΔ επιχορηγεί διάφορες δραστηριότητες κατάρτισης που απευθύνονται κυρίως σε εργαζομένους:

- (α) τα μονοεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης στην Κύπρο παρέχουν ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση στους εργαζομένους με στόχο την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών μιας επιχείρησης για την αποτελεσματική αξιοποίηση του προσωπικού μέσω κατάλληλης κατάρτισης και ανάπτυξης. Κατά το 2011, επιχορηγήθηκαν 3 394 προγράμματα με 33 273 συμμετέχοντες και συνολικές δαπάνες €4 193 764.
- (β) τα μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό αποσκοπούν στην κατάρτιση και ανάπτυξη των εργαζομένων της επιχείρησης στο εξωτερικό με στόχο την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών της επιχείρησης για την

αποτελεσματική αξιοποίηση του προσωπικού μέσω κατάλληλης κατάρτισης και ανάπτυξης. Κατά το 2011, επιχορηγήθηκαν 1 038 προγράμματα με 1 038 συμμετέχοντες και συνολικές δαπάνες €2 072 593.

- (γ) τα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης παρέχουν συνεχιζόμενη κατάρτιση για κάλυψη των αναγκών κατάρτισης των εργαζομένων μέσα από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και οργανισμούς. Κατά το 2011, επιχορηγήθηκαν 1 467 προγράμματα με 19 760 συμμετέχοντες και συνολικές δαπάνες €4 728 694.
- (δ) τα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης ζωτικής σημασίας παρέχουν συνεχιζόμενη κατάρτιση για κάλυψη των αναγκών κατάρτισης των εργαζομένων μέσα από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και οργανισμούς σε θέματα ζωτικής σημασίας. Κατά το 2011, επιχορηγήθηκαν 72 προγράμματα με 1 230 συμμετέχοντες και συνολικές δαπάνες €1 797 491.
- (ε) τα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό αποσκοπούν στη βελτίωση και τον εμπλουτισμό των γνώσεων και δεξιοτήτων των υψηλόβαθμων στελεχών των επιχειρήσεων μέσα από τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την απόκτηση πρακτικών γνώσεων και εμπειριών από αντίστοιχες επιτυχημένες μονάδες σε χώρες του εξωτερικού. Κατά το 2011, επιχορηγήθηκε 1 πρόγραμμα με 16 συμμετέχοντες και συνολικές δαπάνες €44 511.

2.2.1.2. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Το ΥΠΠ παρέχει συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση σε εργαζομένους μέσα από τα μονοετή προγράμματα των απογευματινών και βραδινών τμημάτων των τεχνικών σχολών και είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση των καθηγητών μέσης εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο των απογευματινών και βραδινών τμημάτων των τεχνικών σχολών, η ΜΤΕΕ του ΥΠΠ προσφέρει μονοετή προγράμματα που οδηγούν στην απόκτηση πιστοποιητικού. Στόχος των προγραμμάτων είναι να παρέχουν συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση σε εργαζομένους και να εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Για τη συμμετοχή στα προγράμματα δεν απαιτούνται συγκεκριμένα προσόντα, ενώ συνήθως οι μέθοδοι διδασκαλίας διαφέρουν ανάλογα με το πρόγραμμα.

2.2.1.3. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Το ΥΕΚΑ είναι υπεύθυνο για το ΚΕΠΑ, το οποίο προσφέρει προγράμματα μικρής διάρκειας για εργαζομένους, με έμφαση στα τεχνικά επαγγέλματα και τη διοίκηση επιχειρήσεων καθώς και για το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου, το οποίο προσφέρει προγράμματα αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων σε εργαζομένους στον τομέα ξενοδοχείων και εστιατορίων.

2.2.1.4. Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Το ΥΓΦΠΠ έχει την ευθύνη για την κατάρτιση των γεωργών. Η κατάρτιση παρέχεται κυρίως από τα κέντρα γεωργικής εκπαίδευσης του Τμήματος Γεωργίας και κατά το 2011, οργανώθηκαν 38 προγράμματα συνολικής διάρκειας 62 ημερών, όπου συμμετείχαν 822 γεωργοί. Επιπλέον, τα κέντρα οργάνωσαν 24 προγράμματα οικοτεχνίας όπως καλαθοπλεκτική, κεντητική, υφαντική και άλλα, στα οποία συμμετείχαν 281 αγρότισσες.

Πρόσθετα, το Τμήμα Γεωργίας λειτούργησε κατά το 2011 σύστημα μαθητείας σε ευρύ φάσμα θεμάτων. Για άτομα κάτω των 40 ετών χορηγείται ημερήσιο επίδομα €18 για κάθε ημέρα κατάρτισης. Κατά το 2011, εφαρμόστηκαν εννέα σχέδια κατάρτισης διάρκειας 19 ημερών, όπου συμμετείχαν 52 γεωργοί (ορισμένοι εκ των οποίων δε δικαιούνταν χορηγία).

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Κύπρου 2007-13, 152 νεαροί αγρότες που αιτήθηκαν οικονομικής ενίσχυσης καταρτίστηκαν σε διάφορα αγροτικά θέματα συνολικής διάρκειας 150 ωρών.

Το ΥΓΦΠΠ είναι επίσης υπεύθυνο για την κατάρτιση των δασοπόνων και αποφοίτων δασοπονίας που παρέχεται από το Δασικό Κολέγιο.

2.2.1.5. Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης

Η Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ), ο προϋπολογισμός της οποίας για το 2011 ήταν €1 521 637, αποτελεί το κέντρο μάθησης και ανάπτυξης των δημοσίων υπαλλήλων στην Κύπρο. Ιδρύθηκε το 1991 και υπάγεται στην Υπηρεσία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών. Γενικός στόχος της ΚΑΔΔ είναι η συμβολή στη συνεχή βελτίωση της Κυπριακής δημόσιας υπηρεσίας μέσα από μαθησιακές δραστηριότητες

στο ευρύτερο πεδίο της διοίκησης, των προγραμμάτων οργανωσιακής ανάπτυξης και της εφαρμοσμένης έρευνας. Τα κύρια προγράμματα και δραστηριότητες της ΚΑΔΔ είναι τα εξής:

- (α) ανάπτυξη μαθησιακής ικανότητας στους οργανισμούς δημόσιας υπηρεσίας μέσα από τη σύσταση «πυρήνα μάθησης» σε κάθε οργανισμό για τη συστηματική διαχείριση των ενδοοργανωσιακών εκπαιδεύσεων,
- (β) ανάπτυξη προσωπικών και διαπροσωπικών δεξιοτήτων,
- (γ) εισαγωγική κατάρτιση νεοεισερχομένων,
- (δ) παροχή προγραμμάτων κατάρτισης της ΕΕ,
- (ε) παροχή προγραμμάτων κατάρτισης για δημόσιους λειτουργούς ξένων χωρών,
- (στ) εφαρμογή Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης (ΚΠΑ) – εργαλείου διαχείρισης της ποιότητας για την αυτοαξιολόγηση των οργανισμών δημόσιας υπηρεσίας,
- (ζ) σχεδιασμός και οργάνωση εργαστηρίων σχετικά με ένα ευρύ φάσμα διοικητικών δεξιοτήτων,
- (η) προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ.

2.2.1.6. Υπουργείο Υγείας

Το Υπουργείο Υγείας έχει την ευθύνη για την κατάρτιση των νοσηλευτών του δημόσιου τομέα, που παρέχεται από τη Νοσηλευτική Σχολή.

2.2.1.7. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης είναι αρμόδιο για την κατάρτιση των αξιωματικών και λοχίων που παρέχεται από την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Η Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου παρέχει επίσης κατάρτιση για τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών στα μέλη του αστυνομικού σώματος. Τα μαθήματα διδάσκονται από εξειδικευμένους εκπαιδευτές τους οποίους διορίζει το ΥΠΠ και διεξάγονται στο εργαστήριο πληροφορικής της Αστυνομικής Ακαδημίας. Τα προγράμματα διεξάγονται από το φθινόπωρο μέχρι το καλοκαίρι του επόμενου έτους.

2.2.1.8. *Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης*

Το Ίδρυμα αποτελεί το φορέα μέσω του οποίου προωθείται στην Κύπρο η διαχείριση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και οι στόχοι και πολιτικές της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το Ίδρυμα επιχορηγεί, με κονδύλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπαιδευτικά ιδρύματα και οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό, όπως επίσης εκπαιδευτικούς, μαθητές, σπουδαστές, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους.

Σύμφωνα με το Ίδρυμα, το 2011, το ποσό που εγκρίθηκε για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων του προγράμματος κινητικότητας Leonardo da Vinci ανήλθε σε €960 034. Με το ποσό αυτό χρηματοδοτήθηκε η συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας και κατάρτισης 345 εκπαιδευόμενων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (σε σύγκριση με 237 το 2010). Επιπλέον, 43 καθηγητές και εκπαιδευτές (σε σύγκριση με 51 το 2010) και 38 επιχειρήσεις / οργανισμοί (σε σύγκριση με 25 το 2010) συμμετείχαν σε προγράμματα κινητικότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

2.2.2. **Κατάρτιση για ανέργους**

Τα τελευταία χρόνια, η παροχή κατάρτισης σε ανέργους έγινε ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Η διάθεση των πόρων επαναπροσανατολίστηκε προς την κατεύθυνση της πρόληψης και καταστολής της ανεργίας. Οι κύριοι φορείς που προωθούν την παροχή κατάρτισης για ανέργους είναι η ΑνΑΔ, σε συνεργασία με το ΥΕΚΑ, καθώς και το ΥΠΠ.

2.2.2.1. *Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού*

Η ΑνΑΔ παρέχει τα ακόλουθα προγράμματα κατάρτισης:

- (α) Σχέδιο με στόχο τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων. Συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ την προγραμματική περίοδο 2007-13. Αποσκοπεί στη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων μέσα από την παροχή ευκαιριών συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής πείρας. Τα προγράμματα προσφέρονται δωρεάν και οι συμμετέχοντες λαμβάνουν επίδομα. Κατά το 2011, η ΑνΑΔ επιχορήγησε τη συμμετοχή 692 ανέργων σε 50 προγράμματα κατάρτισης και τη

- συμμετοχή 163 ατόμων σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας. Οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε €2 044 144.
- (β) Προγράμματα κατάρτισης για αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ανέργων. Καλύπτουν σημαντικές οριζόντιες αλλά και εξειδικευμένες δεξιότητες, που βοηθούν τα άτομα να επανενταχθούν στην απασχόληση. Τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν σε ανέργους, ενώ δίδεται προτεραιότητα στους μακροχρόνια ανέργους. Κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων καταβάλλεται επίδομα κατάρτισης στους συμμετέχοντες από την ΑνΑΔ. Κατά το 2011, η ΑνΑΔ επιχορήγησε την κατάρτιση 854 ανέργων και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε €516 622.
- (γ) Ταχύρρυθμα προγράμματα αρχικής κατάρτισης. Είναι πολυεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης τα οποία διοργανώνονται από την ΑνΑΔ με στόχο την κάλυψη των αναγκών σε τομείς που παρουσιάζουν ελλείψεις προσωπικού μέσα από τη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση σε επαγγέλματα για τα οποία υπάρχει ζήτηση. Η ΑνΑΔ καλύπτει όλα τα έξοδα των προγραμμάτων. Επίσης, καταβάλλεται στους συμμετέχοντες εβδομαδιαίο επίδομα κατάρτισης. Κατά το 2011, από τα προγράμματα αυτά επωφελήθηκαν 39 άτομα και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε €1 067 252.
- (δ) Προγράμματα κατάρτισης για νεοπροσληφθέντες αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αποσκοπούν στη βελτίωση της οργάνωσης και διεύθυνσης των επιχειρήσεων και οργανισμών μέσα από την πρόσληψη και κατάρτιση νέων αποφοίτων πανεπιστημίων και άλλων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ΑνΑΔ καταβάλλει οικονομική ενίσχυση στους εργοδότες για την παροχή ενδοεπιχειρησιακών προγραμμάτων κατάρτισης διάρκειας έξι μηνών. Τα προγράμματα ενισχύονται με τη συμμετοχή και σε άλλες δραστηριότητες κατάρτισης. Κατά το 2011, επιχορηγήθηκαν 544 συμμετέχοντες και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε €4 641 445.
- (ε) Τοποθέτηση και κατάρτιση ανέργων Κυπρίων και κοινοτικών για πλήρωση δηλωμένων κενών θέσεων εργασίας ή αντικατάσταση προσωρινά απασχολούμενων αλλοδαπών από τρίτες χώρες. Το Σχέδιο παρέχει κίνητρα σε εργοδότες με τη μορφή χορηγίας και καθοδήγησης, για την πρόσληψη και εξατομικευμένη κατάρτιση ανέργων. Από την 1^η Μαρτίου 2012, το Σχέδιο απευθύνεται αποκλειστικά σε μακροχρόνια ανέργους. Κατά το 2011, από το Σχέδιο αυτό επωφελήθηκαν 683 άτομα και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε €3 154 861.

2.2.2.2. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Στο πλαίσιο των απογευματινών και βραδινών τμημάτων των τεχνικών σχολών, η ΜΤΕΕ του ΥΠΠ προσφέρει μονοετή προγράμματα που οδηγούν στην απόκτηση πιστοποιητικού.

Ένας από τους στόχους των προγραμμάτων αυτών είναι να προσφέρουν συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση σε ανέργους, ώστε να τους βοηθήσουν να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας σε τομείς όπου υπάρχουν ελλείψεις ειδικευμένων εργατών. Κατά συνέπεια, τα προγράμματα αυτά βοηθούν στην κάλυψη των αναγκών της οικονομίας σε εργατικό δυναμικό, τόσο σε επίπεδο ποιότητας όσο και ποσότητας. Για τη συμμετοχή στα προγράμματα αυτά δεν απαιτούνται συγκεκριμένα προσόντα, ενώ οι μέθοδοι διδασκαλίας ποικίλλουν, ανάλογα με το πρόγραμμα.

2.2.3. Κατάρτιση για άλλες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας

Τα προγράμματα κατάρτισης για ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, όπως οικονομικά αδρανείς γυναίκες, λήπτες δημοσίου βοηθήματος, μονογονιοί, άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, άτομα με αναπηρία και αιτητές ασύλου, παρέχονται κυρίως από το ΥΕΚΑ, το ΥΠΠ, την ΑνΑΔ και άλλα υπουργεία.

2.2.3.1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Το Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων (ΚΕΑΑ) παρέχει εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης για άτομα με αναπηρίες για απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, τα οποία προωθούνται από το ΥΕΚΑ. Το Κέντρο παρέχει επαγγελματική κατάρτιση και προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης στις ακόλουθες ειδικότητες: δερμάτινα είδη / κατασκευή υποδημάτων, βιομηχανία επίπλου / ξυλουργική, κατασκευή σκούπας, πλέξιμο και κέντημα. Το Κέντρο, καταβάλλει επίσης ειδικό επίδομα πέρα από το εκπαιδευτικό επίδομα.

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες προσφέρει ένα Σχέδιο επαγγελματικής κατάρτισης για άτομα με αναπηρίες που αποσκοπεί στη διεύρυνση των ευκαιριών κατάρτισής τους σε ειδικότητες και επίπεδα που δεν προσφέρονται από το Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων. Το Σχέδιο καλύπτει τις δαπάνες κατάρτισης σε

κατάλληλο ίδρυμα κατάρτισης ή επιχείρηση με βάση ειδικά προγράμματα, ώστε να διευκολύνεται η πρόσληψη και η επαγγελματική ανέλιξη των ατόμων με αναπηρίες. Κατά το 2011, καταρτίστηκαν 16 άτομα και οι δαπάνες ανήλθαν σε €9 855.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας προωθούν το έργο «Εργασιακή και Κοινωνική Ενεργοποίηση των Ατόμων που Ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες μέσα από την Ανάπτυξη Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Άλλων Δραστηριοτήτων», το οποίο συγχρηματοδοτείται κατά την προγραμματική περίοδο 2007-13. Στόχος του έργου είναι η παροχή κατάρτισης σε κοινωνικές δεξιότητες σε ευάλωτες ομάδες (όπως άτομα ηλικίας 15-24 ετών ή άνω των 50, μονογονιούς, λήπτες δημοσίου βοηθήματος, πρώην φυλακισμένους και άτομα με αναπηρίες) και η επανένταξη τους στην αγορά εργασίας. Αναμένεται η συμμετοχή 1 300 ατόμων στο πρόγραμμα, ο συνολικός προϋπολογισμός του οποίου για την περίοδο 2011-15 ανέρχεται σε €2 385 979.

2.2.3.2. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Στο πλαίσιο των απογευματινών και βραδινών τμημάτων των Τεχνικών Σχολών, η Διεύθυνση ΜΤΕΕ του ΥΠΠ προσφέρει μονοετή προγράμματα που οδηγούν στην απόκτηση πιστοποιητικού. Ένας από τους στόχους των προγραμμάτων αυτών είναι να προσφέρουν συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση σε συγκεκριμένες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται ειδικά προγράμματα για κρατούμενους στις κεντρικές φυλακές της Λευκωσίας, που αποσκοπούν στην επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν μαθήματα μαγειρικής, γραφικών τεχνών, ξυλογλυπτικής και επιπλοποιίας και σχεδίαση με τη χρήση του προγράμματος AUTOCAD.

2.2.3.3. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Η ΑνΑΔ, με συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-13, υλοποιεί Σχέδιο με στόχο τη βελτίωση της απασχολησιμότητας του οικονομικά αδρανούς γυναικείου δυναμικού μέσα από την παροχή ευκαιριών συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής πείρας. Τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν και οι συμμετέχοντες λαμβάνουν επίδομα. Κατά το 2011, η ΑνΑΔ επιχορήγησε τη συμμετοχή 406 γυναικών σε 27

προγράμματα κατάρτισης και 146 γυναικών σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας. Οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν σε €1 035 592.

2.2.3.4. Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης σε συνεργασία με το ΥΠΠ και τον ιδιωτικό τομέα, προσφέρει μαθήματα και άλλα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, σε κρατούμενους σε εθελοντική βάση.

2.2.3.5. Υπουργείο Εσωτερικών

Με βάση την εθνική στρατηγική απασχόλησης και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας γενικότερα, η στρατηγική μετανάστευσης αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών στην κοινωνία κατά τρόπο που ενισχύει την κοινωνική συνοχή. Το σχέδιο δράσης για την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών περιλαμβάνει δράσεις σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, η υγεία, η πληροφόρηση και άλλα.

2.2.4. Κατάρτιση γενικά για ενήλικες

Τα επιμορφωτικά κέντρα του ΥΠΠ προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που αποσκοπούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε ατόμου και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική πρόοδο των πολιτών και της κοινωνίας.

Υπάρχουν 400 επιμορφωτικά κέντρα στις αστικές και αγροτικές περιοχές που ελέγχει το κράτος, τα οποία υπάγονται διοικητικά στη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΥΠΠ. Προσφέρουν προγράμματα επιμόρφωσης σε περίπου 100 θέματα κάθε χρόνο, μεταξύ άλλων: τέχνες, λογοτεχνία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ξένες γλώσσες, εκμάθηση ελληνικής για αλλοδαπούς, νοηματική γλώσσα, γυμναστική, λογιστική, δημόσιες σχέσεις, πρώτες βοήθειες, διακόσμηση χώρου, δακτυλογραφία, δημοσιογραφία, μαγειρική, ξυλογλυπτική, κοπτική / ραπτική, κεραμική / αγγειοπλαστική, μηχανική αυτοκινήτου, κηπουρική, οικοδομική, χειροποίητα κοσμήματα, φωτογραφία και χοροί. Τα μαθήματα διεξάγονται από το Νοέμβριο μέχρι το τέλος Μαΐου στις εγκαταστάσεις των δημοσίων σχολείων. Δεν απαιτούνται προσόντα

για εισδοχή και οποιοσδήποτε άνω των 15 ετών μπορεί να παρακολουθήσει τα προγράμματα. Τα μαθήματα προσφέρονται μια φορά την εβδομάδα και είναι διάρκειας 90 λεπτών. Οι συμμετέχοντες στα προγράμματα καταβάλλουν ελάχιστα δίδακτρα και στο τέλος της χρονιάς λαμβάνουν πιστοποιητικό παρακολούθησης. Κατά το 2011, οι δαπάνες ανήλθαν σε €2 303 342, συμπεριλαμβανομένων των μισθών των εκπαιδευτικών.

Τα επιμορφωτικά κέντρα οργανώνουν επίσης κάθε χρόνο, δωρεάν, περίπου 50 ειδικές τάξεις για διάφορες μειονεκτούσες ομάδες, όπως αναλφάβητους, κρατούμενους, άτομα τρίτης ηλικίας και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Επιπλέον, τα κέντρα εφαρμόζουν ένα πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς, μετανάστες και άλλους ξενόγλωσσους κατοίκους της Κύπρου ηλικίας 15 χρονών και άνω, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ κατά την περίοδο 2010-15. Το πρόγραμμα αποτελείται από 50 διδακτικές συναντήσεις, δυο φορές την εβδομάδα για κάθε διδακτική ομάδα και η συμμετοχή είναι δωρεάν.

3. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

3.1. Συστήματα και πλαίσια προσόντων

Μέχρι πρόσφατα, η εφαρμογή των πλαισίων και των μηχανισμών για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και των συστημάτων αναγνώρισης των ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων στην Κύπρο υπήρξε σχετικά περιορισμένη. Εντούτοις, η Κύπρος έχει δεσμευτεί να εισαγάγει τα σχετικά ευρωπαϊκά εργαλεία. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί σε σχέση με την εφαρμογή των συστημάτων και πλαισίων προσόντων περιγράφεται πιο κάτω.

3.1.1. Εφαρμογή Εθνικού Πλαισίου Προσόντων

Η ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων που προωθεί την αναγνώριση των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στην Κύπρο αποτελεί προτεραιότητα της κυβέρνησης. Για διευκόλυνση της διαδικασίας, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση εθνικής επιτροπής, που αποτελείται από τους γενικούς διευθυντές του ΥΠΠ, του ΥΕΚΑ και της ΑνΑΔ.

Το Φεβρουάριο 2009, η εθνική επιτροπή διόρισε τεχνική επιτροπή, η οποία, αφού εξέτασε τα παραδείγματα και τις ορθές πρακτικές άλλων ευρωπαϊκών χωρών, ετοίμασε ενδιάμεση έκθεση για την ανάπτυξη του εθνικού πλαισίου προσόντων στην Κύπρο. Η έκθεση ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2012 και θα αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς και άλλα εμπλεκόμενα μέρη.

Τον Οκτώβριο 2012, ιδρύθηκε, μετά από την απόφαση 541/2012 του Υπουργικού Συμβουλίου, το Εθνικό Σημείο Συντονισμού, που αποτελείται από εκπροσώπους του ΥΠΠ, του ΥΕΚΑ και της ΑνΑΔ. Έχουν διοριστεί τέσσερις διεθνείς και ένας Κύπριος επιστημονικοί συνεργάτες με σκοπό να βοηθήσουν το Εθνικό Σημείο Συντονισμού στην ετοιμασία έκθεσης αναφοράς, η οποία θα περιγράψει τη διαδικασία σύνδεσης των επιπέδων προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων. Επιπλέον, αναπτύσσονται οι περιγραφικοί δείκτες των επιπέδων με στόχο την προσαρμογή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου. Το έργο για την

εγκαθίδρυση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων στην Κύπρο αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο 2013.

Όσον αφορά τα ρυθμιζόμενα επαγγέλματα, η Κύπρος έχει μεταφέρει πλήρως τη νέα οδηγία 2005/36/EC στην εθνική νομοθεσία με τη θέσπιση οκτώ διαφορετικών νόμων, ενός για το γενικό σύστημα αναγνώρισης των ρυθμιζόμενων επαγγελμάτων και άλλων επτά για τα τομεακά επαγγέλματα (νοσοκόμου γενικής περίθαλψης, οδοντιάτρου, κτηνιάτρου, μαιίας / μαιευτή, αρχιτέκτονα, φαρμακοποιού και ιατρού).

Επιπλέον, η ανάπτυξη του ολοκληρωμένου συστήματος επαγγελματικών προσόντων βασισμένου στις ικανότητες, το οποίο θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος του μελλοντικού εθνικού πλαισίου προσόντων είναι στόχος υψηλής προτεραιότητας για την Κύπρο. Το σύστημα έχει εγκατασταθεί και υλοποιείται από την ΑνΑΔ σε δυο φάσεις. Κατά την πρώτη φάση, η οποία καλύπτει την περίοδο 2006-09, έχουν αναπτυχθεί πέντε πρότυπα επαγγελματικών προσόντων στο επίπεδο 2 στους οικονομικούς τομείς της ξενοδοχειακής και επισιτιστικής βιομηχανίας, των κατασκευών και του λιανικού εμπορίου για τα επαγγέλματα του τραπεζοκόμου, μάγειρα, υπαλλήλου υποδοχής, οικοδόμου και πωλητή.

Κατά τη δεύτερη φάση, η οποία καλύπτει την περίοδο 2007-15 και συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ, έχουν αναπτυχθεί 67 νέα πρότυπα σε επαγγέλματα προτεραιότητας σε διάφορα επίπεδα και θα παρέχονται ευκαιρίες πρόσβασης σε εργαζομένους, ανέργους και αδρανείς. Τα πρότυπα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επαγγελμάτων στους οικονομικούς τομείς της ξενοδοχειακής και επισιτιστικής βιομηχανίας, του λιανικού και χονδρικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της επιδιόρθωσης αυτοκινήτων, των συστημάτων και δικτύων επικοινωνίας και ηλεκτρονικών υπολογιστών, της κομμωτικής τέχνης και του εκπαιδευτή επαγγελματικής κατάρτισης. Τα νέα πρότυπα εξετάζονται από τις τομεακές τεχνικές επιτροπές επαγγελματικών προσόντων και εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑνΑΔ. Αναμένεται ότι κατά τη δεύτερη φάση, θα δοθεί σε περίπου 7 000 άτομα η ευκαιρία να αναγνωριστούν τα προσόντα τους με βάση τα νέα πρότυπα.

3.1.2. Εφαρμογή συστήματος πιστωτικών μονάδων

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) αποτελεί μέρος του ευρύτερου έργου για την ανάπτυξη ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και συνιστά ένα από τα επιχειρησιακά εργαλεία της. Το Σεπτέμβριο του 2011 συστάθηκε τεχνική επιτροπή για την

ανάπτυξη και εφαρμογή του ECVET στην Κύπρο. Η επιτροπή αποτελείται από φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όπως το ΥΠΠ, το ΥΕΚΑ, το Γραφείο Προγραμματισμού, την ΑνΑΔ, το ΚΕΠΑ, το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δια Βίου Μάθησης στην Κύπρο και ιδιωτικούς παροχείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Παράλληλα, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης μεταρρύθμισης των αναλυτικών προγραμμάτων της ΜΤΕΕ, εξετάζονται διάφορα πιλοτικά σχέδια για την εφαρμογή του ECVET που καταρτίστηκαν από τις αρμόδιες ευρωπαϊκές μονάδες εμπειρογνομώνων.

3.1.3. Διασφάλιση ποιότητας, πιστοποίηση και αναγνώριση

Δύο είναι οι αρμόδιοι φορείς για τη διασφάλιση της ποιότητας, την πιστοποίηση και την αναγνώριση:

- (α) το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥΣΑΤΣ), ένα ανεξάρτητο σώμα, είναι η αρμόδια αρχή για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που απονέμονται από ιδρύματα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης.
- (β) το Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΕΚΑΠ) ένα ανεξάρτητο σώμα, συμβουλεύει τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού για ζητήματα σχετικά με την ίδρυση, τον έλεγχο και τη λειτουργία των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο.

Το ΥΠΠ ασχολείται με τη θέσπιση νέας νομοθεσίας που έχει στόχο τη δημιουργία Κυπριακού Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης Ποιότητας Εκπαίδευσης (ΚΥΦΔΠΠΕ). Ο ΚΥΦΔΠΠΕ, θα έχει αρμοδιότητα για την εξωτερική αξιολόγηση όλων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, θα αντικαταστήσει τους υφιστάμενους ξεχωριστούς φορείς αξιολόγησης και πιστοποίησης και θα απλουστεύσει όλες τις διαδικασίες αξιολόγησης και πιστοποίησης, καθώς και το σύστημα διασφάλισης ποιότητας.

3.1.4. Europass

Το ΚΕΠΑ, τμήμα του ΥΕΚΑ, ορίστηκε ως το Εθνικό Κέντρο Europass (ΕΚΕ) Κύπρου. Συνεπώς είναι αρμόδιο για το συντονισμό, τη διαχείριση και την προώθηση όλων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τα διάφορα έγγραφα καθώς και την παροχή πληροφοριών σχετικά με τα έγγραφα και τη συνεργασία με άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στους τομείς της κινητικότητας και της διαφάνειας των προσόντων.

Το ΕΚΕ Κύπρου, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δια Βίου Μάθησης στην Κύπρο, ενθαρρύνει όλους τους οργανισμούς που συμμετέχουν σε προγράμματα κινητικότητας να εκδίδουν έγγραφα κινητικότητας Europass. Κατά τη διάρκεια του 2011, εκδόθηκαν 221 τέτοια έγγραφα.

Επιπλέον, το 2011, το ΕΚΕ Κύπρου ήρθε σε επαφή με σχεδόν όλους τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς, ιδιωτικούς και δημόσιους, για να προωθήσει τα έγγραφα Europass ώστε να καταστούν προσβάσιμα σε όλους τους πολίτες. Περίπου το 80% των ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εκδίδουν αυτόματα το συμπλήρωμα διπλώματος Europass στους αποφοίτους. Το 2011, τα συμπληρώματα διπλώματος Europass που εκδόθηκαν ανήλθαν σε 3 903. Παράλληλα, εκδόθηκαν 1 431 συμπληρώματα διπλώματος Europass στους αποφοίτους τεχνικών σχολών και στους αποφοίτους των ταχύρρυθμων προγραμμάτων κατάρτισης του ΚΕΠΑ.

Το 2011, το ΕΚΕ Κύπρου οργάνωσε 66 εργαστήρια, με 773 συμμετέχοντες. Κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων, οι συμμετέχοντες δημιούργησαν το δικό τους βιογραφικό σημείωμα Europass και τους δόθηκαν συμβουλές σχετικά με τη σύνταξη συνοδευτικών επιστολών και την επιτυχή αντιμετώπιση συνεντεύξεων εργασίας.

3.2. Εντοπισμός Αναγκών σε Δεξιότητες

Η Κύπρος διαθέτει πολύχρονη εμπειρία στον τομέα της παροχής προβλέψεων αναγκών σε δεξιότητες. Παρέχονται προβλέψεις απασχόλησης σε οικονομικούς τομείς και επαγγέλματα, σε μεγάλο επίπεδο ανάλυσης, που περιλαμβάνουν τόσο τις αναπτυξιακές ανάγκες όσο και τη ζήτηση για αντικατάσταση.

Ο κύριος μηχανισμός για τον εντοπισμό αναγκών σε δεξιότητες λειτουργεί από την ΑνΑΔ. Το Υπουργείο Οικονομικών παρέχει προβλέψεις για την ανάπτυξη της οικονομίας, οι οποίες περιλαμβάνουν προβλέψεις για τους διάφορους οικονομικούς τομείς. Το ΥΠΠ είναι υπεύθυνο για τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών αναγκών καθώς και των αναγκών ειδικών δεξιοτήτων.

3.2.1. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Με στόχο τη συστηματική παροχή προβλέψεων για τις ανάγκες απασχόλησης και κατάρτισης, η ΑνΑΔ διεξάγει τις ακόλουθες μελέτες:

(α) Μακροχρόνιες τάσεις απασχόλησης και προβλέψεις στην Κύπρο.

Η παροχή μακροχρόνιων προβλέψεων για την απασχόληση σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας και σε επαγγέλματα αποτελεί καθιερωμένη δραστηριότητα της ΑνΑΔ. Η ΑνΑΔ παρέχει προβλέψεις απασχόλησης 10ετίας συστηματικά κάθε δύο με τρία χρόνια. Η πιο πρόσφατη σειρά προβλέψεων απασχόλησης για την Κύπρο ολοκληρώθηκε το 2010, καλύπτει την περίοδο 2010-20 και περιλαμβάνει προβλέψεις για την απασχόληση, τις αναπτυξιακές ανάγκες και τις μόνιμες αποχωρήσεις σε 46 τομείς οικονομικής δραστηριότητας και 200 περίπου επαγγέλματα, που καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα της αγοράς εργασίας της Κύπρου. Επιπλέον, η ΑνΑΔ συμμετέχει ενεργά σε πρωτοβουλίες και δράσεις που προωθούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου Skillsnet για τις προβλέψεις αναγκών σε δεξιότητες.

(β) Ετήσια διερεύνηση για εντοπισμό αναγκών σε δεξιότητες με τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων.

Η μελέτη παρέχει εκτιμήσεις για τον αριθμό των ατόμων που απαιτούνται για συγκεκριμένα επαγγέλματα κατά επαρχία. Στη βάση των εκτιμήσεων αυτών γίνονται εισηγήσεις για την εφαρμογή πολυεπιχειρησιακών προγραμμάτων αρχικής κατάρτισης. Για τη μελέτη, συλλέγονται και αναλύονται οι απόψεις των εργοδοτικών οργανώσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των επαρχιακών γραφείων εργασίας του ΥΕΚΑ και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού μέσα από ένα ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο.

(γ) Μελέτη για τον εντοπισμό αναγκών σε πράσινες δεξιότητες.

Στη μελέτη της ΑνΑΔ “Εντοπισμός αναγκών σε πράσινες δεξιότητες στην κυπριακή οικονομία 2010-13” προσδιορίζεται η πράσινη οικονομία της Κύπρου, γίνονται προβλέψεις των αναγκών απασχόλησης για τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας και για τα επαγγέλματα της πράσινης οικονομίας και εντοπίζονται οι ανάγκες σε πράσινες δεξιότητες για την περίοδο 2010-13. Στη βάση των αποτελεσμάτων της μελέτης τέθηκε σε εφαρμογή ειδικό σχέδιο προώθησης των πράσινων δεξιοτήτων στην κυπριακή οικονομία.

(δ) Μελέτη για τον εντοπισμό αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης για αποτελεσματική διαχείριση του φυσικού αερίου στην Κύπρο.

Η ύπαρξη φυσικού αερίου στην αποκλειστική οικονομική ζώνη της Κύπρου, και οι διαφαινόμενες προοπτικές ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας από τη μελλοντική αξιοποίηση του, οδήγησαν την ΑνΑΔ, σε συνεργασία με το ΥΕΚΑ, στη διεξαγωγή ειδικής μελέτης με τίτλο “Εγκαιρος εντοπισμός αναγκών απασχόλησης και κατάρτισης για αποτελεσματική διαχείριση του φυσικού αερίου στην Κύπρο”.

(ε) Θεματολόγιο προτεραιοτήτων.

Η ΑνΑΔ ετοιμάζει σε ετήσια βάση έγγραφα που περιέχουν τις θεματικές προτεραιότητες για τα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης που επιχορηγεί. Στη συνέχεια, εξετάζει, εγκρίνει ή απορρίπτει τα προγράμματα που υποβάλλονται, τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται με τον οδηγό πολιτικής και διαδικασιών, και επιχορηγεί τα εγκεκριμένα προγράμματα.

Οι μελέτες για τον εντοπισμό αναγκών σε δεξιότητες αξιοποιούνται από φορείς διαμόρφωσης πολιτικής για να αναπτύξουν κατάλληλες πολιτικές για προσαρμογή στη μελλοντική κατάσταση της αγοράς εργασίας, δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα του προγραμματισμού ανθρώπινου δυναμικού, άτομα που εμπλέκονται στον επαγγελματικό προσανατολισμό – όπως σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού μέσης εκπαίδευσης και σύμβουλοι απασχόλησης – και του ευρύτερου κοινού. Για το σκοπό αυτό, όλες οι μελέτες γνωστοποιούνται σε πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς. Παράλληλα, οργανώνονται ειδικές διαλέξεις για συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού μέσης εκπαίδευσης και συμβούλους απασχόλησης, μαθητές και γονείς.

3.2.2. Υπουργείο Οικονομικών

Το Υπουργείο Οικονομικών παρέχει προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας οι οποίες περιλαμβάνουν προβλέψεις της προστιθέμενης αξίας, παραγωγικότητας και απασχόλησης σε όλους τους τομείς και προβαίνει σε εισηγήσεις για τις αναγκαίες αλλαγές πολιτικής.

3.2.3. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Το ΥΠΠ και ειδικότερα η ΜΤΕΕ έχει την ευθύνη για την εισαγωγή νέων κλάδων και ειδικοτήτων, το σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων και τον εντοπισμό αναγκών σε ειδικές δεξιότητες, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.

Η ΜΤΕΕ, με στόχο τη διεξαγωγή των πιο πάνω εργασιών, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές ανάγκες της κυπριακής οικονομίας και τις πρόσφατες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, έχει αναπτύξει στενούς δεσμούς με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, όπως υπουργεία και το Γραφείο Προγραμματισμού, τους κοινωνικούς εταίρους (εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις), τους καθηγητές και τις ενώσεις τους, το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και την ΑνΑΔ. Τα αποτελέσματα των

μελετών της ΑνΑΔ λαμβάνονται υπόψη επίσης για το σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων.

Τα αναλυτικά προγράμματα αναθεωρούνται όποτε εντοπιστεί ανάγκη. Η προηγούμενη μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε το 2004. Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, βρίσκεται σε εξέλιξη η αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, στη βάση μελέτης για την αναδιάρθρωση της ΜΤΕΕ. Για την εισαγωγή νέων κλάδων και ειδικοτήτων, λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις όλων των ενδιαφερομένων φορέων. Οι εκπαιδευτικοί της ΜΤΕΕ υποβάλλουν τις εισηγήσεις τους κάθε χρόνο.

Επιπλέον, το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης του ΥΠΠ συμμετέχει στη διεθνή έρευνα για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων των ενηλίκων (PIAAC - Programme on the international assessment of adult competences). Η PIAAC αξιολογεί το επίπεδο και την κατανομή των δεξιοτήτων των ενηλίκων με συνεπή και συνεχή τρόπο στις διάφορες χώρες. Εστιάζει στις βασικές γνωστικές δεξιότητες και στις δεξιότητες που απαιτούνται στους εργασιακούς χώρους για την επιτυχή συμμετοχή στην οικονομία και την κοινωνία του 21^{ου} αιώνα.

4. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

4.1. Κίνητρα για συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Κίνητρα για συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχονται τόσο σε ιδιώτες όσο και σε επιχειρήσεις. Τα κυριότερα από αυτά είναι η δωρεάν παροχή προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα επιδόματα που καταβάλλονται στους συμμετέχοντες σε προγράμματα κατάρτισης και τα φορολογικά κίνητρα στις επιχειρήσεις.

4.1.1. Κίνητρα για άτομα

Βασικό κίνητρο για τη συμμετοχή των ατόμων στην επαγγελματική εκπαίδευση αποτελεί το γεγονός ότι η μέση τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων των εσπερινών τεχνικών σχολών, το σύστημα μαθητείας και η δημόσια τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρέχονται δωρεάν, ενώ παράλληλα πολλά προγράμματα δια βίου μάθησης προσφέρονται με χαμηλά δίδακτρα. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση χρηματοδοτείται με δημόσια κεφάλαια που διαχειρίζεται κυρίως το ΥΠΠ.

Επιπλέον, οι γονείς με παιδί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λαμβάνουν κυβερνητική χορηγία με βάση συγκεκριμένα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια.

Όσον αφορά τους ανέργους και τους οικονομικά αδρανείς, η ΑνΑΔ παρέχει ένα ισχυρό κίνητρο για συμμετοχή στην επαγγελματική κατάρτιση: τα προγράμματα, τα οποία εφαρμόζονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα, παρέχονται δωρεάν και οι συμμετέχοντες λαμβάνουν επίδομα κατάρτισης.

Η χρηματοδότηση από το ΕΚΤ έχει συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της συμμετοχής λόγω της αύξησης των διαθέσιμων χρηματικών πόρων που οδήγησαν στην εισαγωγή νέων προγραμμάτων κατάρτισης. Πολλά από τα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το

ΕΚΤ απευθύνονται σε ανέργους και σε ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Οι εκπαιδευτικές άδειες παρέχουν στους δημόσιους υπαλλήλους την ευκαιρία να λάβουν εκπαιδευτική άδεια για σπουδές σχετικές με την εργασία τους. Το κράτος επωμίζεται μέχρι 100% του κόστους εκπαίδευσης καθώς και τις ταξιδιωτικές δαπάνες των δημοσίων υπαλλήλων στους οποίους έχει δοθεί υποτροφία, μέσω ή με την έγκριση της κυβέρνησης ή άλλης αρχής εγκεκριμένης από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Σε συγκεκριμένους τομείς η άδεια για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης περιλαμβάνεται επίσης στις συλλογικές συμβάσεις, γεγονός που συμβάλλει στην εξασφάλιση ελάχιστου επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι τομείς αυτοί είναι ο ξενοδοχειακός κλάδος, οι τράπεζες, η βιομηχανία ξύλου και οι ιδιωτικές κλινικές. Παράλληλα, στις συλλογικές συμβάσεις ορισμένων κλάδων προβλέπεται εκπαιδευτική άδεια για συνδικαλιστές για συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης σχετικά με συνδικαλιστικά θέματα.

4.1.2. Κίνητρα για επιχειρήσεις

Η χρηματοδότηση που παρέχεται από την ΑνΑΔ έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό κίνητρο για τη συμμετοχή των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους σε δράσεις κατάρτισης και ανάπτυξης. Τα έσοδα της ΑνΑΔ προέρχονται από το τέλος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, που αντιστοιχεί στο 0,5% του συνολικού μισθολογίου των δικαιούχων εργοδοτών. Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες κατάρτισης και ετοιμάζουν και υποβάλλουν στην ΑνΑΔ προγράμματα κατάρτισης σε συνεχή βάση. Η ΑνΑΔ επιχορηγεί μέχρι το 80% των εγκεκριμένων προγραμμάτων κατάρτισης.

Οι επιχορηγήσεις της ΑνΑΔ έχουν επίσης αποδειχθεί ισχυρό κίνητρο για την ανάπτυξη αποτελεσματικών ιδρυμάτων και φορέων κατάρτισης, οι οποίοι ετοιμάζουν και υποβάλλουν για έγκριση, κάθε έξι μήνες, προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης με βάση το θεματολόγιο προτεραιοτήτων που τους κοινοποιεί η ΑνΑΔ.

Επιπλέον, το σχέδιο ενίσχυσης των υποδομών και συστημάτων ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού παρέχει αρκετά κίνητρα. Αυτά περιλαμβάνουν στήριξη για (α) την ανάπτυξη κέντρων εξυπηρέτησης επιχειρήσεων και οργανισμών, (β) την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και (γ) τη σύσταση πιστοποιημένων κέντρων αξιολόγησης.

Για να δοθούν φορολογικά κίνητρα στις επιχειρήσεις, όλες οι δαπάνες για ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού εκπίπτουν από τη φορολογία, όπως ακριβώς και οι υπόλοιπες δαπάνες παραγωγής. Με τον τρόπο αυτό υπολογίζεται ότι το κράτος επωμίζεται περίπου το 20-25% της συνολικής δαπάνης για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, ενώ το υπόλοιπο μέρος καλύπτεται από ιδιωτικά κεφάλαια.

4.2. Επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική

Η ενίσχυση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής αγωγής για όλες τις ομάδες πληθυσμού αποτελεί προτεραιότητα στην Κύπρο. Οι κύριοι φορείς που παρέχουν επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική αγωγή στην Κύπρο είναι η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής του ΥΠΠ, η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ) και το Εθνικό κέντρο πληροφόρησης για θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του ΥΕΚΑ, η ΑνΑΔ, ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου και ορισμένοι ιδιωτικοί οργανισμοί. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός απευθύνεται κυρίως σε μαθητές, νέους, ανέργους, εργαζομένους και οικονομικά αδρανείς.

Μια σημαντική εξέλιξη στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού ήταν η ίδρυση, το Μάρτιο του 2012, του Εθνικού Φορέα δια Βίου Καθοδήγησης, που αποτέλεσε βασικό βήμα για την αναβάθμιση όλων των υπηρεσιών συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού στην Κύπρο. Ο Φορέας θα λειτουργεί ως συντονιστικός μηχανισμός των υπηρεσιών προσανατολισμού που παρέχονται στην Κύπρο από τους διάφορους φορείς. Αποστολή του είναι να λειτουργεί ως συμβουλευτικό σώμα για τους κυβερνητικούς φορείς διαμόρφωσης πολιτικής. Στο Φορέα εκπροσωπούνται όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, όπως το ΥΠΠ, το ΥΕΚΑ, η ΑνΑΔ, ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου και οι κοινωνικοί εταίροι.

4.2.1. Μαθητές και νέοι

Η συμβουλευτική και επαγγελματική αγωγή παρέχεται στους μαθητές κυρίως από το ΥΠΠ, το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης του ΥΕΚΑ, την ΑνΑΔ και τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου.

4.2.1.1. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) του ΥΠΠ παρέχει βοήθεια στους μαθητές δημόσιας μέσης γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης, ώστε να συνειδητοποιήσουν τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες, τις ικανότητες και τις δεξιότητες τους και να είναι σε θέση να λάβουν κατάλληλες αποφάσεις για το προσωπικό, εκπαιδευτικό και επαγγελματικό μέλλον τους. Η εκπαιδευτική και επαγγελματική συμβουλευτική παρέχεται καθόλη τη διάρκεια της φοίτησης τους στην ανώτερη μέση εκπαίδευση τόσο μέσα από το μάθημα επαγγελματικής και κοινωνικής αγωγής που προσφέρεται στο 3^ο έτος της κατώτερης μέσης εκπαίδευσης όσο και μέσα από την ατομική και ομαδική συμβουλευτική.

Οι υπηρεσίες παρέχονται από κατάλληλα καταρτισμένους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένη μεταπτυχιακή εκπαίδευση στους τομείς της συμβουλευτικής ή / και της επαγγελματικής αγωγής / προσανατολισμού. Οι σύμβουλοι τοποθετούνται στα σχολεία και στα κεντρικά και τοπικά γραφεία του ΥΠΠ. Το κεντρικό γραφείο έχει την ευθύνη για τις διάφορες εκδόσεις που καλύπτουν τις ανάγκες της Υπηρεσίας καθώς και για τη συνεχή στήριξη προς τους συμβούλους στα σχολεία. Επιπλέον, οι σύμβουλοι στα σχολεία διαχειρίζονται την ψυχομετρική εξέταση ενδιαφέροντος στους μαθητές.

Στο πρώτο έτος του λυκείου (δημόσια μέση ανώτερη εκπαίδευση), οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν την αγορά εργασίας μέσα από την παρακολούθηση διαφόρων διαλέξεων από επαγγελματίες σε διάφορους τομείς και επισκέψεις σε αντίστοιχους χώρους εργασίας.

Πρόσθετα, οι μαθητές που φοιτούν στις Τεχνικές Σχολές συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής εξάσκησης στην ειδικότητα της επιλογής τους κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Επιπλέον, το τρίτο έτος της πρακτικής κατεύθυνσης των τεχνικών σχολών συνδυάζει την εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας με την εργασία, αφού οι τελειόφοιτοι μαθητές τοποθετούνται σε επιχειρήσεις για μια μέρα την εβδομάδα, όπου παρακολουθούν πρόγραμμα πρακτικής κατάρτισης.

Το ΥΠΠ διοργανώνει σε ετήσια βάση διεθνή εκπαιδευτική έκθεση, όπου μαθητές και άλλοι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται σχετικά με προγράμματα σπουδών πανεπιστημίων, απαιτούμενα προσόντα εισαγωγής, δίδακτρα και υποτροφίες. Συνήθως στην έκθεση συμμετέχουν πάνω από 200 ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης και πανεπιστήμια από 35 χώρες, καθώς και πανεπιστήμια και κολέγια της Κύπρου.

Ο Σύνδεσμος Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (μέρος της Οργάνωσης Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου) οργανώνει επίσης την ετήσια έκθεση «Σταδιοδρομία». Στην έκθεση συμμετέχουν πάνω από 150 οργανωμένα επαγγελματικά σώματα και οργανισμοί.

Το Βρετανικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Fulbright διοργανώνουν επίσης εκπαιδευτικές εκθέσεις με τη συμμετοχή διαφόρων πανεπιστημίων και κολεγίων από το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ, με σκοπό να ενημερώσουν τους υποψηφίους φοιτητές για τις σπουδές στις χώρες αυτές.

4.2.1.2. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης Κύπρου

Το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης Κύπρου έχει δημιουργήσει ιστοσελίδα (www.nrcg.dl.mlsi.gov.cy) ακολουθώντας την πρωτοβουλία Euroguidance. Το δίκτυο Euroguidance είναι το Ευρωπαϊκό δίκτυο των εθνικών κέντρων για θέματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Περιλαμβάνει 65 κέντρα, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Παρέχει, μεταξύ άλλων, πληροφορίες σχετικά με (α) τις ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που υπάρχουν στην Κύπρο (στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα), (β) τη διαμονή και φοίτηση στην Κύπρο και (γ) το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου, προς όλους τους ενδιαφερόμενους κατοίκους χωρών ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων και επαναπατριζόμενων Κυπρίων αλλά και ντόπιων (ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, εργαζομένων, ανέργων και ενήλικων εκπαιδευόμενων).

Το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης Κύπρου απευθύνεται σε συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, άτομα και οργανισμούς που χρειάζονται επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική αγωγή, ειδικότερα μαθητές και γονείς που αναζητούν πληροφορίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

4.2.1.3. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Τα αποτελέσματα των μελετών της ΑνΑΔ σχετικά με τις προβλέψεις αναγκών σε δεξιότητες αποτελούν σημαντικό εργαλείο καθοδήγησης. Η ΑνΑΔ παρουσιάζει τα αποτελέσματα των

μελετών της σε συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού μέσης εκπαίδευσης σε συνεργασία με το ΥΠΠ, καθώς και σε γονείς και μαθητές μέσης εκπαίδευσης σε όλες τις επαρχίες.

Πρόσθετα, η ΑνΑΔ διατηρεί ιστοσελίδα με πληροφορίες και συμβουλές για τις εγκεκριμένες ευκαιρίες κατάρτισης. Η ΑνΑΔ επίσης διαθέτει σε ειδική ιστοσελίδα όλες τις μελέτες σε ηλεκτρονική μορφή. Σε ειδικό τμήμα της ιστοσελίδας περιέχονται προβλέψεις απασχόλησης για όλα τα επαγγέλματα της αγοράς εργασίας στην Κύπρο. Ένα άλλο ειδικό τμήμα περιλαμβάνει τις τελευταίες διαθέσιμες διαχρονικές τάσεις των δεικτών ανθρώπινου δυναμικού για την αγορά εργασίας και την εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο.

4.2.1.4. Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου

Ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου είναι ημικρατικός οργανισμός που προάγει την πρόοδο και ευημερία όλων των νέων ατόμων της Κύπρου, ανεξαρτήτως θρησκευτικής, εθνικής ή φυλετικής καταγωγής. Παράλληλα προωθεί την ουσιαστική συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία των κέντρων πληροφόρησης νέων που βασίζονται σε ευρωπαϊκά πρότυπα και παρέχουν σε νέους γενική πληροφόρηση και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

4.2.2. Ενήλικες – εργαζόμενοι, άνεργοι και οικονομικά αδρανείς

Επαγγελματική καθοδήγηση σε ενήλικες παρέχεται κυρίως από το ΥΕΚΑ μέσω της ΔΥΑ και από ορισμένους ιδιωτικούς οργανισμούς. Επιπρόσθετα, η ΥΣΕΑ του ΥΠΠ προγραμματίζει να διευρύνει την πρόσβαση σε επαγγελματική καθοδήγηση και σε άλλες ομάδες πέρα από τους μαθητές και νέους προωθώντας το στόχο της δια βίου καθοδήγησης.

4.2.2.1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Η Υπηρεσία επαγγελματικής καθοδήγησης της ΔΥΑ παρέχει πληροφορίες σε ενήλικες και αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης για τις προοπτικές απασχόλησης και ευκαιρίες ή τις δυνατότητες κατάρτισης – απόκτησης δεξιοτήτων. Οι υπηρεσίες αυτές απευθύνονται επίσης

σε άτομα που εγκαταλείπουν το σχολείο και μπορεί να ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο σύστημα μαθητείας.

Επιπλέον, η ΔΥΑ παρέχει βοήθεια σε εργοδότες, σε όσους αναζητούν εργασία και σε εργαζόμενους που επιθυμούν να αλλάξουν εργασία, μέσω των υπηρεσιών εγγραφής και τοποθέτησης και της παροχής πληροφοριών για ευκαιρίες κατάρτισης και κενές θέσεις. Από το 2006 η ΔΥΑ παρέχει εξατομικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες στα επαρχιακά και τοπικά γραφεία εργασίας, οι οποίες έχουν ενισχυθεί λόγω της οικονομικής κρίσης και απευθύνονται κυρίως σε ανέργους, οικονομικά αδρανείς γυναίκες και νέους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης.

4.2.2.2. Ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης

Στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια έχουν επεκταθεί οι ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης και οι οργανισμοί παροχής συμβουλών, ιδίως για την πρόσληψη διοικητικού ή εξειδικευμένου προσωπικού με ψηλά προσόντα και αλλοδαπών εργαζομένων. Οι ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης ενεργούν ως σύμβουλοι ανθρώπινου δυναμικού σε επιχειρήσεις που δεν έχουν δικό τους τμήμα ανθρώπινου δυναμικού.

4.2.2.3. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Η ΥΣΕΑ έχει επίσης κεντρικά γραφεία στο ΥΠΠ και τοπικά γραφεία, τα οποία δεν εξυπηρετούν μόνο τις ανάγκες των μαθητών, αλλά παρέχουν υπηρεσίες σε όλους τους πολίτες. Επιπλέον, τα κεντρικά γραφεία έχουν διοικητικό και υποστηρικτικό ρόλο.

Αρτικόλεξα και συντομογραφίες

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑνΑΔ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
ΓΠ	Γραφείο Προγραμματισμού
ΔΥΑ	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης
ΕΕΔ	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
ΕΕΚ	Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΚΑΔΔ	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης
ΚΕΠΑ	Κέντρο Παραγωγικότητας
ΚΟΤ	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
ΚΠΑ	Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης
ΚΥΦΔΠΠΕ	Κυπριακός Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης Ποιότητας Εκπαίδευσης
ΜΤΕΕ	Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση
ΝΣΜ	Νέα Σύγχρονη Μαθητεία
ΠΙ	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΠΚ	Πανεπιστήμιο Κύπρου
ΥΓΦΠΠ	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
ΥΔΔΤ	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης
ΥΕΚΑ	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΥΚΕ	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
ΥΟ	Υπουργείο Οικονομικών
ΥΠΠ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
ISCED	Διεθνής πρότυπη ταξινόμηση για την εκπαίδευση
NEC	Εθνικό Κέντρο Europass
NQF	Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων
ΡΙΑΑΚ	Διεθνής έρευνα για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων των ενηλίκων
ΥΣΕΑ	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Βιβλιογραφία

Cedefop ReferNet Κύπρου (2012). *Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο: Σύνοψη περιγραφής*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/20281.aspx>.

Cedefop ReferNet Κύπρου (2011). *VET in Europe – Country report 2011 [Κύπρος – Η ΕΕΚ στην Ευρώπη – έκθεση χώρας]*. Θεσσαλονίκη: Cedefop.
http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2011/2011_CR_CY.pdf.

Cedefop ReferNet Κύπρος (2010). *A Bridge to the Future – European policy for vocational education and training 2002–10: national policy report: Cyprus [Γέφυρα προς το μέλλον – Ευρωπαϊκή πολιτική για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση 2002-10 – Έκθεση εθνικής πολιτικής - Κύπρος]*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.
http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2010/vetpolicy/2010_NPR_CY.pdf.

Eurydice (2011a). *National system overview on education systems in Europe [Επισκόπηση εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη]*. Βρυξέλες: EACEA.
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_CY_EN.pdf.

Eurydice (2011b). *Organisation of the Education System in Cyprus 2009/10 [Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Κύπρο 2009/10]*. Βρυξέλες: EACEA.
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CY_EN.pdf

Eurydice (2010). *National summary sheets on education systems in Europe and ongoing reforms 2010 [Εθνικές περιλήψεις για τα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη και τις συνεχείς μεταρρυθμίσεις 2010]*. Βρυξέλες: EACEA.
http://www.llp.org.cy/arion_website/docs/edu_system_cy.pdf.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2011). *Ετήσια Έκθεση 2010*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού. <http://www.anad.org.cy/easyconsole.cfm/id/372>.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2010α). *Εντοπισμός Αναγκών σε Πράσινες Δεξιότητες στην Κυπριακή Οικονομία 2010-13*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

<http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/Predictions/PredictionGreen1013.pdf>.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2010β). *Προβλέψεις Απασχόλησης στην Κυπριακή Οικονομία 2010-20*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

<http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/Predictions/Predictions1020Economy.pdf>.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2010γ). *Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης σε Ανώτερου Επιπέδου Επαγγέλματα στην Κύπρο 2010-20*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

<http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/Predictions/Predictions1020Higher.pdf>.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2010δ). *Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης σε Μέσου Επιπέδου Επαγγέλματα στην Κύπρο 2010-20*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

<http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/Predictions/Predictions1020Med.pdf>.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2010ε). *Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης στην Πράσινη Οικονομία της Κύπρου 2010-13*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού. <http://refernet.anad.org.cy/images/media/assetfile/Prediction2Green1013.pdf>.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008α). *Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2007*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

http://www.refernet.org.cy/Publications/Publications/VocTraining/VocTrainingInitial2007_en.pdf

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008β). *Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2007*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/VocTraining/VocTrainingCont2007_en.pdf.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008γ). *Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Κατάρτιση καθηγητών και Εκπαιδευτών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2007*. Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/VocTraining/VocTrainingTeachTr2006_en.pdf.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008δ). *Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Ανάπτυξη Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων και Παιδαγωγική Καινοτομία 2007*.

Λευκωσία: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

http://www.refernet.org.cy/publications/Publications/VocTraining/VocTrainingEdu2007_en.pdf.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2011). *Interim Report on the Implementation of the Strategic Framework for European Cooperation in Education and Training ET2020 [Ενδιάμεση έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης EK2020]*. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/natreport11/cyprus_en.pdf.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2007). *Στρατηγικός Σχεδιασμός για την Παιδεία*.

Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

http://www.refernet.org.cy/Publications/Ministries/Pdf/stratigikos_paideia.pdf.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2004). *Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση*. Λευκωσία:

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

[http://www.refernet.org.cy/Publications/Ministries/Pdf/EkpedeftikiMetarrithmisi.GR\[2\].pdf](http://www.refernet.org.cy/Publications/Ministries/Pdf/EkpedeftikiMetarrithmisi.GR[2].pdf).

Γραφείο Προγραμματισμού (2011). *Cyprus National Reform Programme 2011 [Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα 2011]*. Λευκωσία: Λευκωσία: Γραφείο Προγραμματισμού.

http://www.refernet.org.cy/Publications/Ministries/Pdf/Planning/cy_2011-05-06_nrp_en.pdf.

Γραφείο Προγραμματισμού (2007). *Operational Programme "Employment, Human Capital and Social Cohesion" 2007-13 [Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»]*. Λευκωσία: Γραφείο Προγραμματισμού.

<http://www.planning.gov.cy/planning/planning.nsf/All/C4A67FFAA001659BC22574D70023743D?OpenDocument>.

Γραφείο Προγραμματισμού (2006). *Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007-13. Strategic Development Plan 2007-13*. Λευκωσία: Γραφείο Προγραμματισμού.

<http://www.refernet.org.cy/Publications/Ministries/Pdf/Planning/sxedio%20anaptyxis%202007-2013.zip>.

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου. *Στατιστικές της Εκπαίδευσης 2008/09*. Λευκωσία: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

<http://www.refernet.org.cy/Publications/Ministries/Pdf/Statistical/EDUCATION-0809-231110.pdf>.

Παράρτημα 3

Ιστοσελίδες

Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης www.mof.gov.cy/capa

Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο www.ccci.org.cy

Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου www.oeb.org.cy

Κέντρο Παραγωγικότητας www.kepa.gov.cy

Συνομοσπονδία Εργαζομένων Κύπρου www.sek.org.cy

Europa www.ec.europa.eu

Eurydice eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php

Δασικό Κολέγιο Κύπρου – Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
www.moa.gov.cy/fc

Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης www.llp.org.cy

Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου – Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών
Ασφαλίσεων www.mlsi.gov.cy/mlsi/hhic

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού www.anad.org.cy

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος www.moa.gov.cy

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού www.moec.gov.cy

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων www.mlsi.gov.cy

Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης
Κύπρου www.nrcg.dl.mlsi.gov.cy

Νοσηλευτική Σχολή www.moh.gov.cy

Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία www.peo.org.cy

Γραφείο Προγραμματισμού www.planning.gov.cy

Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου – Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης
www.police.gov.cy

Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης www.proy.ucy.ac.cy

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου www.mof.gov.cy/mof/cystat

ReferNet Κύπρου www.refernet.org.cy

Πανεπιστήμιο Κύπρου www.ucy.ac.cy

Μέλη Κοινοπραξίας ReferNet Κύπρου

1. ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

1.1. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (www.anad.org.cy)

2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

2.1. Γραφείο Προγραμματισμού (www.planning.gov.cy)

2.2. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων/Τμήμα Εργασίας (www.mlsi.gov.cy/dl)

2.3. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (www.moec.gov.cy)

2.4. Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (www.mof.gov.cy/cystat)

2.5. Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (www.mof.gov.cy)

2.6. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (www.pi.ac.cy)

2.7. Κέντρο Παραγωγικότητας (www.mlsi.gov.cy/kepa)

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ: ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

3.1. Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (www.oeb-eif.org)

3.2. Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (www.ccci.org.cy)

3.3. Συνομοσπονδία Παγκύπριων Οργανώσεων Βιοτεχνών Επαγγελματιών
Καταστηματαρχών (www.povek.com)

3.4. Συνομοσπονδία Εργαζομένων Κύπρου (www.sek.org.cy)

3.5. Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία (www.peo.org.cy)

3.6. Δημοκρατική Εργατική Ομοσπονδία Κύπρου (www.deok.org.cy)

3.7. Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου (www.etyk.org)

4. ΑΛΛΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ/ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

4.1. Πανεπιστήμιο Κύπρου (www.ucy.ac.cy)

4.2. Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (www.research.org.cy)

**5. ΕΘΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ**

5.1. Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης (www.llp.org.cy)

5.2. Εθνική Μονάδα Ευρυδίκη (www.eurydice.org)

Αναβύσσου 2, 2025 Στρόβολος,
Τ.Θ. 25431, 1392 Λευκωσία
Τηλέφωνο: 22515000, Τηλεομοίτυπο: 22496949
Ιστοσελίδα: www.anad.org.cy
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: hrda@hrdauth.org.cy

ISBN 978-9963-43-958-4

